

NOVICE

Glasiilo Socialistične
zveze delovnega ljud-
stva občin
Kočevje in Ribnica

Izdaja CZP »Kočevski tisk« Kočevje.
Urejuje uredniški odbor. Odgovorni
urednik France Grivec. Uredništvo in
uprava: Kočevje, Ljubljanska 14/a. Te-
lefon uprave in uredništva 389. Letna
naročnina 800 din, polletna 400 din in
jo je treba plačati vnaprej. Za ino-
zemstvo 2000 din oziroma 3 ameriške
dolarje. Tekoči račun 600-27-1-265 pri
NB podružnica Kočevje

Leto VIII. - št. 38

KOČEVJE, 13. september 1963

Cena 20 din

S SEJE OBČINSKE SKUPŠČINE V KOČEVJU

V PRVEM POLLETJU POD PLANOM

Na zadnji seji občinske skupščine Kočevje, ki je bila pretekli ponedeljek, so razpravljali o realizaciji proračuna in skladov za prvo polletje, o odloku o stanarinah, o urbanistično pomembnih naseljih, o volitvah in imenovanjih ter drugem.

PRORAČUNSKI DOHODKI 1,8 ODSTOTKA POD PLANOM

V prvem polletju je bilo v naši občini realiziranih 48,2 odstotka planiranih letnih proračunskih dohodkov in 58 odstotkov planiranih letnih proračunskih izdatkov. Ker pa v prvih mesecih druge polovice leta proizvodnja naglo narašča, ni bojazni, da letni plan ne bi bil dosežen. Skupščina je sklenila, naj svet za finance nenehno spremlja izpolnjevanje plana gospodarskih organizacij in vzporedno dotekanje sredstev v občinski proračun, o morebitnih večjih odstopanjih pa naj sproti seznanja občinsko skupščino. Skupščina je priporočila tudi delovnim organizacijam, naj pregledajo, kateri sezonski delavci so res sezonski in kateri so že po eno leto ali več let pri nas in so tako postali že naši občani. Za sezonske delavce moramo namreč nekatere prispevke odvajati občinam, v katerih so ti delavci za stalno prijavljeni, naša občina pa zaradi tega izgubi na leto po več milijonov dinarjev.

ELEKTRIKA, DOM, VODOVOD IN POKOPALIŠČE

Občinska skupščina je odobrila tudi razdelitev večine sredstev, ki so namenjena za krajevne odbore. Od skupnih 6 milijonov bo porabljenih 2 milijona 321.000 din za elektrifikacijo naselij Ribjek, Grintovec, Ložec, Žurge, Bezgarji in Belica; 1 milijon za preureditev prosvetnega doma v Dolgi vasi, 1,5 milijona din pa za gradnjo vodovoda v Podpreski. Svet za komunalne zadeve pa bo proučil, kako naj se porabijo preostala sredstva.

Sklenili so tudi, naj se uporabijo sredstva, ki so bila namenjena za gradnjo pokopališča v Kočevju (6,3 milijona dinarjev) za komunalne objekte, ki jih je nujno urediti v Kočevju do proslave. Tako bodo od teh sredstev porabili 3,6 milijona za ureditev parkirnega prostora pred Lekararno, 1,6 milijona pa za ureditev parkirnega prostora pred gimnazijo.

DOHODKI SKLADOV NAD PLANIRANIMI

V prvem polletju letos je imelo vseh deset skladov občine nad 360

milijonov dinarjev dohodkov oziroma 62 odst. letnega plana. Najobčutnejše je bil nad planom občinski investicijski sklad (za obratna sredstva so bili realizirani dohodki z 219 odst., za osnovna sredstva pa s 133 odst.). Dohodki skladov so bili torej ugodni, prav zato bo tudi možno opraviti sko-

(Konec na 2. strani)

Ljudska knjižnica v Kočevju se že mesec dni pripravlja na selitev v Dom telesne kulture. Doslej je kolektiv končal približno polovico dela, ki ga je potrebno opraviti pred preselitvijo. Knjižnica, ki je imela doslej le en prostor, bo imela v novem domu 4: pisarno, mladinski oddelek in dve izposojevalnici za odrasle (v eni bo tudi čitalnica). Od 13.000 knjig, kolikor jih je imela knjižnica doslej, jih je okoli 5000 dotrajanih in bo tako bralcem na razpolago v začetku le okoli 8000 knjig. Knjižnica se bo preselila v nove prostore predvidoma konec oktobra.

Industrija v prvih sedmih mesecih

V prvih sedmih mesecih leta so industrijske gospodarske organizacije (podatki po bruto bilancah) kočevske občine dosegle 55 odstotkov letnega plana družbenega bruto proizvoda, oziroma za 35 odst. več kot v istem obdobju lani. Največjo realizacijo z ozirom na letni plan so dosegla podjetja rudnik (76 odst.), INKOP (65,2 odst.) in Elektro (64,9 odst.). Kljub temu, da nekatera podjetja niso dosegla aritmetičnega sedemmesečnega plana, pa ni bojazni, da letni plan ne bi bil dosežen. Podjetja dosegajo namreč v drugi polovici leta (nekatera zaradi odvisnosti od sezone) vedno večjo realizacijo kot v prvi. Razen tega je proizvodnja v kemični tovarni zadovoljivo stekla

šele v maju.

Število zaposlenih v industriji je bilo v prvih sedmih mesecih za 2 odst. nižje, kot predvideva letni plan, vendar pa za 3,5 odstotkov višje kot v istem obdobju lani. Planirano število zaposlenih sta presegli le podjetji ITAS (za 5,2 odst.) in Tekstilana (za 3,2 odst.), medtem ko so nekatera ostala podjetja zelo občutno pod planom (kemična, Elektro, Kočevski tisk).

Povprečni osebni dohodki na enega zaposlenega so bili v industrijskih podjetjih julija letos za 23,8 odst. višji kot julija lani. V vseh sedmih mesecih letos pa so bili osebni dohodki na zaposlenega večji v primerjavi s sedmimi meseci lani le za 12,6 odstotkov.

KOLIKO PA ŠTIPENDIRAMO

V prejšnji številki smo napisali, da bi v enajstih večjih gospodarskih organizacijah (KGP, Itas, Rudnik, Zidar, KTK, Inkop, Avto, Tekstilana, Oprema, Trgopromet in Pugled) potrebovali 317 strokovnjakov s srednjo, višjo in visokošolsko izobrazbo. Mnogi starši pa odpirajo vrata po vseh naših podjetjih in prosijo za štipendije svojih otrok. Odgovor je vselej enak: »Ze štipendiramo dovolj ljudi za naše sedanje in prihodnje potrebe!«

Od naštetih devetih podjetij Oprema in Pugled sploh nimata štipendistov, čeprav bi samo Oprema potrebovala pet ljudi s srednjo in visoko izobrazbo. Skupaj štipendirajo ta podjetja 75 ljudi od tega 46 v srednjih šolah, 6 na višjih in 23 na visokih šolah. Kratek račun nam pove, da je še vedno 232 delovnih mest z zahtevano srednjo, višjo in visoko izobrazbo, za katere nihče ne skrbi, da bi bila vsaj v prihodnosti zasedena s potrebnimi strokovnjaki.

Izkušnje zadnjih let nam zgovorno pričajo, da le polovica štipendistov za daljši čas ostane v delovnem kolektivu, ki jih je štipendiral. Nekateri razderejo pogodbo še med šolanjem, mnoge »odkupijo« druge delovne organizacije in dosti je takih, ki komaj čakajo, da odslužijo pogodbeni leta.

Vse to nam dovolj zgovorno govori, da bomo ob taki kratkovidni politiki štipendiranja še dolga leta tarnali, kako nam primanjkuje strokovnjakov.

Prav gotovo ima celotno štipendiranje nekaj zelo hudih pomanjkljivosti. Od omenjenih 75 štipendistov so le 4 taki, ki so svoj bodoči poklic nekoliko bližje že spoznali, bili so že v delovnem razmerju. Vsi drugi pa so šli iz šole v šolo ter med njimi in delovno organizacijo ni potrebne vezi. Drugod po svetu pa je tako, da se vsak po končani osnovnošolski izobrazbi (v Sovjetski zvezi traja ta deset let) najprej zaposli in po letu ali dveh se šele odloči za nadaljnje šolanje in poklic. Tako se navadljivi spoštovati tudi navadna fizična dela in hkrati spozna svoje umske ter fizične sposobnosti za trdno izbrani poklic.

Pri nas pa starši iščejo prek protekcij in poznanstva štipendije za svoje otroke. Največkrat (tako so ugotovili tudi na eni zadnjih sej Obk ZK) z odločno željo, da morajo otroci postati najmanj to, kar so njihovi starši!

V prvem polletju pod planom

(Nadaljevanje s 1. strani)

ro vsa dela in nabave, ki so bila na njihovi osnovi predvidena.

Med razpravo o skladih so odborniki sklenili, da se odloži dograditev šole na Travi na prihodnje leto zato, ker so zmogljivosti vseh domačih gradbenih podjetij zasedne in letos ni mogoče dobiti izvajalca del.

ODLOK O STANARINAH ZAVRNJEN

Po daljši razpravi so odborniki zavrnili predlog odloka o izračunavanju in notranji delitvi stanarin, o uporabi in gospodarjenju s sredstvi stanovanjske hiše in stanovanjskim fondom. Ta predlog odloka predvideva ugotavljanje stanarine in najemnine ter njuni delitvi, kaj je dolžan vzdrževati oziroma plačati v hiši nosilec stanovanjske pravice in kaj hišni svet itd. Odborniki so menili, da nekateri členi predloga odloka niso dovolj razumljivi in da bi bilo nekatere treba dopolniti ali spremeniti (amortizacijska doba montažnih in lesenih hiš, kdaj in kdo prebelj stanovanje, kakšen je postopek pri večjem popravilu hiše itd.), zato ta predlog odloka niso sprejeli.

V OBČINI 6 VPLIVNIH OBMOČIJ

Skupščina je sprejela tudi sklep o določitvi vplivnih območij v občini. Po tem sklepu so vplivna območja (se pravi območja, ki imajo gospodarsko upravičenost za nadaljnji razvoj in zidavo ter morajo biti zato urbanistično obdelana), Kočevje-mesto z Rudnikom, Trata, Šalka vas, Stara cerkev, Livold in Dolga vas. Predeli v okolici Dola niso vplivno območje, pač pa so rezervirani za rekreacijske namene Kočevja.

GARANCIJSKE IZJAVE

Občinska skupščina je dala tudi naslednje garancijske izjave za kredite: INKOP za 4 milijone dinarjev (montažni objekt), Zavod za zaposlovanje invalidov 20 milijonov dinarjev (za obratna sredstva), hišni svet Livold-Dolga vas milijon dinarjev (za adaptacijo prosvetnega doma), Zdravstveni dom nad 4 milijone dinarjev (nakup UKW in Rtg aparata), Avto 9,3 milijona dinarjev (za nakup motornih vozil), KGP za 62 milijonov dinarjev (gradnja klavni-

ce), hotel Pugled 2 milijona dinarjev (ureditev gostišč) in kemična tovarna za 244 milijonov dinarjev (za nakup impregniranih strojev, ki bodo pripomogli, da se bo celotni dohodek podjetja povečal za 120 odstotkov).

VOLITVE IN IMENOVANJA

Za podpredsednika občinske skupščine so izvolili inženirja Zdravka Šaubaha, za predsednika zbora delovnih skupnosti pa Ivana Vesela. Za upravnika doma

telesne kulture so imenovali Andreja Arka, za upravnika Krojaštva pa Janeza Zagarja. Imenovali so tudi več članov komisij in odborov in sicer: komisijo za odlikovanja, kadrovsko komisijo, komisijo za ugotavljanje delovne dobe, komisijo za sečna dovoljenja, upravni odbor gozdnega sklada, odbor za gradnjo zdravstvenega doma in občinsko disciplinsko sodišče.

O bodočem kmetijstvu

Preteklo sredo je bila prva seja novega sveta za kmetijstvo in gospodarstvo pri občin. skupščini v Kočevju. Obravnavali so predvsem prihodnje naloge sveta in imenovali podkomisije za izdelavo 7-letnega plana. Ena najvažnejših nalog je izdelava kmetijsko-gozdarske karte, na kateri bodo točno razmerjene kmetijske

in gozdne površine ter nakazane površine, za katere je zainteresiran družbeni sektor kmetijstva. Ta karta, ki je predvsem za kmetijstvo še skoraj izdelana, bo z ostalo dokumentacijo zelo pomembna za izdelavo 7-letnega plana kmetijstva in gozdarstva. Člani sveta so sklenili, da bodo o njej razpravljali že na prihod-

nji seji, ki bo predvidoma v drugi polovici oktobra.

Nadalje so sklenili, naj bi sedanji svet našel živahnejši stik z občinsko skupščino, ki je bila doslej le premalo seznanjena s problemi kmetijstva in gozdarstva ter zato predvsem za kmetijstvo ni našla vedno zadostnega razumevanja.

Po pripojitvi KZ h KGP, se pravi po 1. oktobru letos, bo pri KGP posebna enota za kooperacije s privatnimi kmeti z lastnim obratovnim knjigovodstvom. Ta enota, ki bo imela v večjih krajih tudi svoje izpostave kot doslej KZ, bo skrbelo za nemoten odkup vseh pridelkov, za nabavo reprodukcijskega materiala, za pravočasna izplačila, njeni uslužbenci na izpostavah (kmetijski tehniki) pa bodo pomagali kmetom še z nasveti. KGP bo kmete usmerjalo tudi v določeno proizvodnjo (mlečno, pitanje goved), se pravi, da si bo prizadevalo za to, da bodo kmetijske površine v nižinskih in višinskih predelih kar najboljše izkoriščene. Posetstvo bo oskrbelo kmete še s kvalitetnim govedom.

Ko je svet razpravljalo o organizaciji veterinarske službe za privatni sektor kmetijstva, je menil, naj bi bila ta služba pri KGP. Zaradi razsežnosti terena bo s to službo izguba, ki jo bodo začasno krili iz sklada za pospeševanje kmetijstva, medtem pa bodo proučili ostale možnosti za kar najboljše financiranje in delo te službe.

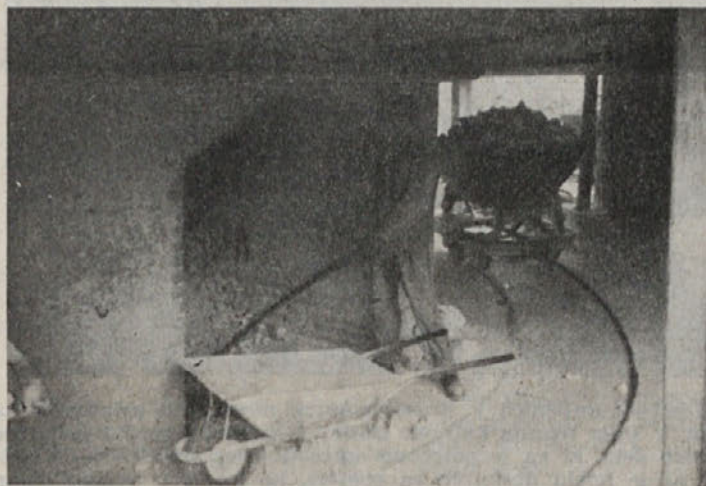
OSILNICA

Vodovod do Osilnice bi že moral biti dograjen, toda poljska dela, denar itd. so zavrla gradnjo. Pleščani in Zamoščani ga bodo kljub temu imeli kmalu, le še v Osilnico ga je treba speljati iz Zamosta.

Apnenica Dobrepolje

V dobrepoljski Apnenici sedaj dobro delajo. Čeprav so bili v začetku leta v precejšnjem zaostanku, sedaj plan izpolnjujejo. Dnevno »nakuha« 40 ton apna in ga vsega prodajo. Precejšnje težave pa imajo še vedno z novo pečjo, ker ne dela tako, kot bi morala; ne morejo doseči predvidene kapacitete, pa tudi kvaliteta apna

je večkrat bolj slaba. Nasprotno pa stara peč dela dobro. Po planu bi morali napraviti v stari peči 460 ton apna mesečno, dosega pa tudi nad 550 ton na mesec... Dobrepoljsko apno poznajo daleč naokrog; največ ga prodajo v Sloveniji in Hrvaški (Sibenik, Split, Novi Sad itd.).

Na sliki vidimo delavca, ko naklada apno, skuhan v stari peči, na samokolnico in ga potem vozi na kamion, ki čaka, da apno odpelje na gradbišče. Stara apnenica je stara že 62 let, renovirana je bila kmalu po vojni. Kljub častitljivim letom pa še vedno bolje dela kot nova, zgrajena lansko leto.

OD PETKA DO PETKA DOMA IN PO SVETU — OD PETKA DO PETKA DOMA IN PO SVETU

V SOBOTO IN NEDELJO je Cerkljansko in z njim vsa Primorska praznovala dvajsetletnico vstaje. Obenem so proslavili tudi 20-letnico odloka o priključitvi Primorske k Jugoslaviji. V soboto so v Cerknem odkrili grobnico 907 padlih borcev NOV, talcev in žrtev, istega dne pa je na velikem zborovanju govoril nekdanji komandant IX. korpusa Jože Borštnar.

DRŽAVNI SEKRETAR ZA ZUNANJE ZADEVE Koča Popović je na povabilo poljskega zunanjega ministra Adama Rapackega v začetku septembra obiskal Poljsko. Razgovarjal se je z najvišjimi poljskimi državnimi voditelji in sporočil, da je pred-

sednik Tito z zadovoljstvom sprejel svoječasnno povabilo, naj uradno obišče Poljsko.

ZVEZNI IZVRŠNI SVET je sprejel več osnutkov zakonov, s katerimi se na trajnejši osnovi določa delež vse družbene skupnosti v obnovi Skopja. Med drugim je predviden sklad za obnovo in zgraditev mesta in razpis ljudskega posojila v znesku 30 milijard dinarjev.

6. SEPTEMBRA SO V LONDONU objavili sporočilo o ustanovitvi neodvisne države Kurdov. Začasnega predsednika so imenovali Mustafa el Barzanija. Volitve nacionalne skupščine bodo po koncu vojne za osvoboditev kurdskega ozemlja. Libanonski

tisk piše, da si iraška vlada prizadeva obnoviti pogajanja s Kurdi.

BRAZILSKI PREDSEDNIK JOAO GOULART je dal dopisnikom jugoslovanskega tiska tole izjavo: »Obisk predsednika Tita v Braziliji bo prispeval k boljši seznanitvi in medsebojnemu razumevanju ljudstva Brazilije in Jugoslavije ter bo odločilno prispeval k tesnejšim odnosom med našima državama.«

PREDSEDNIK REVOLUCIONARNE delavske kmečke vlade LR Madžarske Janos Kadar in prvi sekretar CK madžarske socialistične delavske partije je prišel na povabilo predsednika Tita na neuradni obisk v Jugoslavijo.

POZNAVALCI POLOŽAJA V SAUDOVI ARABIJI menijo, da so trenja med kraljem Saudom, ki je že dolgo v tujini, in njegovim bratom, princem Fejsalom — uradnim prestolonaslednikom in premierom — tako huda, da bo v nekaj tednih prišlo do viška. Doslej je namreč Fejsal tiščal Sauda daleč stran od oblasti, napovedal je vrsto reform, od katerih pa ni niti v celoti izvedel načrta o osvoboditvi sužnjev.

V ZAGREBU JE V SOBOTO odprl predsednik Tito 65. veselejšem. Mednarodni zagrebški velesejem je ena največjih tovrstnih prireditev na svetu. Letos sodeluje 6126 razstavljalcev iz Jugoslavije in 43 drugih držav.

Kočevska magistrala še ta mesec

Bliskovito hitro je prišel september in z njim deževje. Sedaj, sredi meseca in dobrih štirinajst dni pred proslavo obletnice Kočevskega zborna pa bolj kot doslej ugrabljamo, ali bo naša magistrala pravočasno dograjena in ali ne bo deževje prisililo izvajavce, da začasno prenehajo z deli. Zastopniki Skupnosti cestnih podjetij SRS, ki nastopa kot investitor, ter gradbeni strokovnjaki zatrjujejo, da bo cesta dograjena pravočasno, približno do srede septembra, toda le s pogojem, da ne bo dežja. V nasprotnem primeru pa vsekakor do konca meseca, se pravi, do proslave...

Po načrtu bi morala biti cesta gotova že do 1. septembra, slabo vreme v maju in juniju, pa tudi v drugi polovici avgusta pa je močno oviralo gradnjo. Letos so imeli na cesti nad 40 deževnih dni, kar že precej pomeni. Velike težave imajo tudi z močvirnim in ilovnatim terenom. Ravno na ilovnatih tleh ne morejo učinkovito delati še dva do tri dni po dežju! Razen tega so na nekaterih odsekih naleteli na nepredvidene težave. Na relaciji Retje-Zlebič so morali izkopati še enkrat toliko materiala, kot je bilo predvideno. Ta predel je sploh najtežavnejši na vseh cestih. Med Ortnekom in Zlebičem je še sedaj ponekod trava, kjer naj bi že čez nekaj dni stekla asfaltirana cesta.

Človek bi pomislil, da delo pravočasno sploh ne more biti

gotovo, toda upoštevati moramo, da uporabljajo vso razpoložljivo mehanizacijo in da delajo po 12 in še več ur na dan, nedelj pa sploh ne poznajo.

Doslej sta gotovi približno dve tretjini ceste, to je na odsekih od Turjaka do Dvorske vasi, od stare železniške čuvajnice pri Dvorski vasi do Ortneka, od nadvoza pri Zlebiču do Dolenje vasi in precejšen odsek od Dolenje vasi proti Stari Cerkvi. Pospešeno delajo tudi med Turjakom in Zelimljami, medtem ko bodo štirje kilometri nad Pijavo Gorico nekaj časa še makadamski, se pravi, za ta del ceste nimajo še izdelanih podrobnih načrtov, ki predvidevajo povsem novo traso nad Pijavo Gorico in razširitev sedanje asfaltirane ceste od Pijave Gorice do Škofljice. Zaradi pomanjkanja denarja ta odsek ni

prišel v letošnji plan rekonstrukcije.

Kočevska magistrala bo torej dolga (od Škofljice do Kočevja)

Na sliki: Dolgi nadvoz pri Zlebiču je dograjen, vendar opažev še niso pobrali. Sedaj montirajo na mostu ograjo, ko pa bo gotovo, bodo tudi čezenj potegnili asfaltni trak.

PRED NOVIMI NALOGAMI

Pred kratkim so se sestali predsedniki komisij IO občinskega odbora SZDL Ribnica (komisije za gospodarska vprašanja, za družbeno upravo in komunalni sistem, za idejnopolitično delo, za sodelovanje z družbenimi organizacijami in društvi in organizacijsko kadrovske komisije) ter se pogovorili o nadaljnjem delu.

Ugotovili so, da je najpomembnejše sodelovanje pri pripravi gradiva za sestavo sedemletnega plana. Pri tem naj bi bil dan največji poudarek razvoju temeljnih gospodarskih panog, kot so lesna industrija, gozdarstvo in kmetijstvo, potrebno pa bo razširiti tudi kovinsko industrijo.

V občini prepočasi napreduje gostinstvo in turizem. Pred sestavo sedemletnega plana je treba to temeljito preštudirati in določiti tej dejavnosti, od katere veliko pričakujemo, ustrezno mesto. Dobro bo treba čim prej preštudirati tudi razvoj gozdarstva, ki se v duhu najnovejših ukrepov za poenotenje gospodarjenja z gozdovi prepočasi ureja. V dosedanjih razpravah o tem je prevla-

dovalo mnenje, da bi v okviru gozdnega gospodarstva ustanovili v Ribnici enoten gozdni obrat, ki bi obsegal družbene in privatne gozdove. Socialistična zveza se zavzema za to, da bi se pregled nad gospodarjenjem z gozdovi približal občanom, poleg tega pa bi gozdni obrat lahko bolj racionalno razporedil strokovnjake, ki delajo na GO Grčarice, KZ Ribnica in Loški potok.

V prvi polovici leta je bil sprejet odlok o novi dokladi iz kmetijstva, ki obsega tri stopnje z ozirom na lego ter proizvodne in tržne pogoje. Pri tem bo treba proučiti, kako izravnava sorazmerno nižje obdavčenje dohodka od gozda z nekoliko višjim obdavčenjem dohodka iz kmetijstva v primerjavi z nekaterimi podobnimi komunami v okraju. Ko je občinska skupščina sprejela ta odlok, so nekateri odborniki opozorili na to neskladje, ni pa bilo na razpolago podatkov, kakšno obremenitev predstavlja povečana doklada iz kmetijstva in kakšno olajšanje nespremenjena doklada dohodkov iz gozdarstva.

Na seji so govorili tudi o medkomunalnih odnosih in sklenili, da pri svojem delu premalo pazijo na skrbno pripravo gradiva za seje. Člani svetov in komisij naj bi prejeli gradivo o problematiki, o kateri bodo na sestanku govorili, že pred sejo. S tem bi bile seje občutno krajše, ker bi se ljudje pripravili na razpravo, lažje bi zavzemali objektivna stališča, na seje pa bi prihajali tudi z večjim zanimanjem. Če bi tako delali, bi delo svetov in komisij pravzaprav moralo razbremeniti dnevne redke občinskih skupščin. Tako pa se pogosto dogaja, da občinska skupščina rešuje stvari, ki bi jih pravzaprav morala rešiti določena komisija ali svet. Zato so seje dolge in dolgočasne, po navadi na še zmanjka časa za res pomembna vprašanja.

Pred nami so volitve novih šolskih odborov. Obč. odbor SZDL bo kmalu pričel skupno z odbori krajevnih organizacij SZDL pri-

pravljati nove člane ŠO. Še pred tem pa bo treba točno določiti delo in pristojnost šolskih odborov in svetov šol. Po volitvah novih šolskih odborov bodo pripravili posebne seminarje za nove člane, na katerih naj bi se tudi seznanili z delom in pristojnostmi ŠO.

V idejno političnem delu bo SZDL omogočila novo vsebino dela v klubih krajevnih org. SZDL. Zato bodo še ta mesec pripravljene pogovori z vodji teh klubov. Predvsem bo treba poživeti obravnavo zunanje političnih dogodkov v okviru klubov. Tolmačenje zunanje političnih dogodkov in sploh naše politike namreč ne smemo pustiti individualnim spoznavanjem, kar lahko privede do napačnih ugotovitev. Pri tem pričakuje Socialistična zveza od DU izdatnejšo pomoč kot doslej.

Med zelo važne naloge spada tudi razširitev tiska. V občini je še vse premalo prodajaln, kjer bi ljudje lahko kupili dnevno in občasno časopisje. S primerno organizacijo bodo organizacije SZDL lahko mnogo pripomogle, da bi se tisk čim bolj razširil v sleherni vas in bi bil dostopen vsakemu občanu.

Socialistična zveza bo morala tudi poskrbeti za delo društev. Občinski društveni forumi se še vse preveč zapirajo v reševanje problematike Ribnice in bližnje okolice, v svojem delu pa ne nudijo dovolj pomoči društvom v ostalih krajih v komuni.

Organizacijsko kadrovska komisija bo proučila dejavnost štirih največjih organizacij SZDL v občini (Dolenja vas, Ribnica, Sodražica in Loški potok). Ko bo to opravljeno, bodo organizirali večdnevni seminar za odbore KO SZDL. V komuni pa bo treba pripraviti tudi stalen pregled o kadrih v gospodarstvu, družbenih službah in družbeno političnih organizacijah. Doslej vodijo to ločeno različne organizacije in ustanove, zaradi česar tudi ni pravega uspeha. Če bi za to skrbel en organ, bi lahko nemoteno izvajali načelo rotacije na vseh področjih, lažje pa bi tudi sistematično usposabljali strokovnjake, pa najsi bo to v gospodarstvu ali drugje.

(vec)

Glasbena šola pričela z delom

Končno je 10. septembra pričela z rednim poukom glasbena šola v Ribnici. Šola je v prenovljenih prostorih stare občine. V šolo se je vpisalo 80 otrok v starosti od 6-14 let. Učenci se bodo učili violino, klavir, harmoniko ter trobilo; za vpis so plačali 1000 din, mesečna šolnina pa je prav tako 1000 din. Šola bo vodil glasbeni pedagog Andrej Puhar, sodelovali pa bodo glasbeniki iz Ribnice in Ljubljane. Preizkušanje glasbene nadarjenosti otrok je pokazalo, da so vsi sprejeti učenci izredno nadarjeni za glasbo... Ko bo šola postavila temelje svojemu delu v Ribnici, bo omogočila glasbeno vzgojo otrokom tudi v Sodražici, Loškem potoku in drugod, kjer bodo za to dani pogoji.

Razprava o tehnični izvedbi programa

KOČEVJE, 12. septembra — Danes je bil v Kočevju sestanek nekaterih predstavnikov republiškega in občinskega odbora za proslavo 20-letnice Kočevskega zborna. Na njem so razpravljali predvsem o sporedu prireditev v dneh proslave in njihovi tehnični izvedbi. Program prireditev v dneh proslave 20-letnice Kočevskega zborna bomo objavili v naslednji številki našega lista.

Komunalna banka Ljubljana, podružnica Kočevje in ekspozitura Ribnica, sprejemata hranilne vloge, ki se obrestujejo po 5% letno. Vlagatelji, ki vežejo vlogo 50.000 din na odpovedni rok 12 mesecev ali več, pa imajo še naslednje ugodnosti:

- vloge se obrestujejo po 5½ - 6%,
- zavarovani so za nezgodno smrt za 100.000 din in nezgodno invalidnost do 200.000 din,
- udeleženi so pri stalnem nagradnem žrebanju.

Zavarovani so tudi vlagatelji, ki imajo na hranilni knjižici 25.000 din in več brez vezave.

Naslednje nagradno žrebanje bo 6. novembra letos.

Vlagajte pri Komunalni banki!

Kadarkoli berem ali gledam Shakespeara, vedno znova občudujem veliko ustvarjalno silo in vsestransko plodovitost tega v svetovnem merilu najbolj priznane dramatika 16. in 17. stoletja. Bral sem tudi že komedijo »KAR HOČETE«, s katero je v sredo nastopilo na tretjem ribniškem festivalu Slovensko ljudsko gledališče iz Celja, vendar odrske uprizoritve doslej še nisem videl. Tako sem se lahko ponovno srečal s tem pomembnim umetnikom, ponovno pa sem se srečal s celjskimi gledališčniki, ki so spet potrdili svojo visoko umetniško raven.

Komedija Kar hočete sodi med najboljše tovrstna dela v svetovnem merilu in spada tudi med najboljše Shakespeareova dela. Avtor je s to komedijo hotel bi-

„SAMOIZBIRA“

čati slabe navade ljudi, obenem pa poživljati ljudi s sproščenim smehom. Zaplet in razplet dejanja je tipično shakespeareovski; ne manjka ljubezni in burkaških dejanj, vse pa je zasnovano na principu podobnosti in preobleke. Ko že uigibljemo, kakšen bo konec, se dejanje razplete in vse nastopajoče zveže v sproščujočo zvezo zaljubljenec.

Shakespeare je »bičal slabe navade« z Malvolijem, puritanskim domišljavcem in napihnjenim, vase zaverovanim cepcem, ki ga

prevarajo prav ljudje, ki jih najbolj podcenjuje. Vesela radoživost in pretkanost le-teh nas naveže nase in odvrne od nadutega Malvolija, ki ga lahko smatramo za najbolj tragikomično figuro v vseh Shakespearovih delih. Avtor je ostale upodobil z vso hudomušnostjo in družbenosatiirskimi potezami, predvsem falstafovskega pijanca Tobija in kreaturo tedanjega viteštva viteza Andreja Bledico.

Že dobra tri in pol stoletja so minila od prve uprizoritve kome-

dije, vendar je še vedno živa, zanimiva in morda tudi — aktualna. Življenjska modrost: mladost naj se povzdiguje v svojih sanjah, zrela leta pa naj nas učijo, o čemer nam na koncu komedije poje norec, »da dež dežuje vsak dan«.

S Shakespearovo komedijo »Kar hočete« (avtor je dal delu tak naslov zato, da naj si vsak gledalec na koncu iz dela sam izbere, kar hoče; veselje, žalost, ljubezen, življenjske modrosti itd.) so celjski gledališčniki vzdali nov kamenček v mozaik ribniškega festivala in nudili gledalcem vse neizmerljivo bogastvo Shakespearove umetnosti...

Pet minut s Stanetom Severjem

Govoriti o igralcu STANETU SEVERJU, prvaku ljubljanske Drame, pomeni govoriti o našem gledališču, o razvoju naše dramske umetnosti. Ime tega neizmernega umetnika je tesno povezano s slovensko dramatikom, z njenimi

prizadevanji, težavami in rastjo. Velik je njegov igralski opus in v nekaj stavkih niti približno ne moremo oceniti njegovega prispevka naši dramaturgiji. V našem osrednjem gledališču je oživil nešteto nepozabnih likov, da niti ne govorimo o radiu, televiziji in filmu. Pred dvema letoma je praznoval pomemben jubilej — 25-letnico nastopanja na odskih deskah. Tedaj je Igor Terkar nalašč zanj napisal »SVETLOBO SENCE«, delo, v katerem je nastopil kar v štirih vlogah in ga tudi sam režiral. V vsem svojem širokem igralskem opusu Sever ne bi našel dovolj primerne dela, v katerem bi pred gledalci razgrnil toliko igralskega znanja in se v celoti predstavil kot igralec širokega umetniškega razpona. No, in preteklo sredo smo ga imeli priliko videti tudi na odru ribniškega letnega gledališča, kjer je v »Talcu« nastopil v vlogi starega Pata. Po predstavi sem se za nekaj minut zapletel z njim v razgovor:

— Kaj sodite o Talcu in o svoji vlogi?

— Maslim, da je to svojevrstno delo mladega irskega pisatelja, ki je v boju proti Angležem tudi sam sodeloval. Je to verna slika tega boja, pisec pa je tudi dovolj širok in objektivni, da nikogar ne žali. Vse skupaj pa je obsodba oborožena spopada, uničevalnega boja, ki neprestano vi-

si nad človeštvom.

Hotel sem čim bolj verno zaigrati starega revolucionarja, starega sicer, ki pa je še vedno zvest revoluciji, čeprav je spoznal brezupnost boja in početij mlade generacije, ki je v tem delu črno orisana.

TRETJI RIBNIŠKI FESTIVAL

— Pred dvema letoma ste praznovali 25-letnico umetniškega delovanja. Ste storili dovolj?

— Zelo hitro so minila ta leta... Čim starejši je igralec, večje naloge vidi pred seboj. Občutek imam, da vsak dan začnjam znova...

— Razen v gledališču nastopate tudi v filmih?

— Doslej sem nastopil že v dvajsetih filmih domače proizvodnje in koprodukcijskih. Nazadnje sem nastopil v Samorastnikih, kjer sem igral vlogo župnika... Gledališko delo mi ne dovoljuje, da bi se bolj angažiral. (Konec na 11. strani)

V soboto humoristični večer, v nedeljo Prodana nevesta

V soboto in nedeljo še, pa bo tretji ribniški festival pri kraju. Tedaj bomo lahko podali dokončno bilanco o obisku in željah gledalcev. Naj bo tako ali tako, že sedaj lahko rečemo, da je bil program izbran precej blizu želja in potreb občinstva, ki je to med vsako predstavo znova dokazovalo.

Le še dve prireditvi sta do konca: v soboto bo tradicionalni ribniški humoristični večer, na katerem se bomo lahko, bedimo prepričani, prijetno nasmejali, vsekakor bolj kot na prejšnjem festivalu. Zatrjujejo namreč, da je večer temeljito pripravljen.

Ker je bilo v nedeljo slabo vreme, je odpadla predstava Smetanove Prodane neveste. Ljubljanska Opera je sklenila, da preloži gostovanje v Ribnici na to nedeljo ob treh popoldan. Upajmo, da v nedeljo ne bo dežja, ker opera, s katero bodo nastopili v Ribnici, je delo, ki ga nihče ne sme zamuditi.

Stane Sever kot »klovn« v Torkarjevi »Svetlobi sence«, napisani za njegovo 25-letnico gledališke dejavnosti. Z njim na sliki je še Majda Potokarjeva v vlogi plesalke Ike. (Oba smo videli v Talcu na ribniškem odru.)

Od Gallusa do danes

Da bomo dokončno odgovorili na vprašanje, zakaj je prav ta konec slovenske z Ribnico med najpomembnejšimi v kulturno-politični zgodovini Slovencev, si moramo na kratko ogledati pot, ki jo je naš človek prehodil prav od začetka.

Po propadu rimske oblasti na današnjem slovenskem ozemlju je skoraj docela zamrl promet na poprej in kasneje glavni cesti, ki je vodila od Ljubljane mimo Vrhniko proti Italiji in Jadranskemu morju. Vse kaže, da se je promet preusmeril na dve stranski poti: na severu od Ljubljane in Skofje Loke čez Cerkljo proti Tolminu in Cedadu, na jugu pa čez Bloke proti Tržaškemu zalivu. Zanimivo je tudi dejstvo, da so se naselitveni tokovi naših prednikov gibal poglavito prav po teh dveh poteh, a ne po sledi Rimske ceste

mimo Vrhniko. Tako sta se ob teh dveh prometnih žilah polagoma zrasli dve glavni veji naših prednikov — Gorenjska in Dolenjska.

Dolenjska je zbirala svojo glavno ob prometni žili, ki je vodila iz Hrvaškega, skozi Novo mesto, Žužemberk, Rašico, Lašče, Bloke in Cerkljo proti morju. Ribnica pa je imela zvezo s to potjo preko Sodražice, Zigmarič na Bloke v Novo vas. Naj tu omenim, da brez te prometne žile Slovenci skoraj gotovo ne bi imeli Primoža Trubarja. Živahen promet, ki je po tej poti težil na Reko in v Trst, je gotovo k temu največ pripomogel. Saj je znano, da je bila prva sola, v katero je oče Miha poslal dvajsetletnega Primoža, prav na Reki. Gotovo je k temu pripomogla tudi mitnica na Rašici, kjer so takrat pobirali mostnino.

Mimogrede malenkost: po ustnem izročilu je znano, da so na primer v Zigmaričah še ne tako dolgo nazaj imeli vprežno živino, ki je bila naučena sama pomagati vleči težke tovore v Boncarski klanec, pa se je potem z vrha tudi sama brez spremstva vračala k svojemu lastniku. Te posebnosti, ki so nam danes spričo vedno naraščajočega avtomobilskega prometa le še muzejska zanimivost, so bile včasih važna gospodarska panoga. V slovenskem slovstvu pa so za zmeraj ovekovečena v najlepši in umetniško najbolj dovršeni povesti o slovenskem tovarniku — v Martinu Krpanu.

Tudi krajevna imena nas še danes spominjajo na prve naseljene čase v naših krajih: Zadniki, Storovo, Poznikovo, Logarji, Lazi... Ko so krčili gozdove, so s tem nastali lazi; vas se je imenovala Lazi. Ko so krčili še naprej, so nastali novi lazi, tako imamo danes Stare Laze, Dolenje Laze, Gornje Laze itd. Tako

nam zgodovina pove, da imajo te vasi okrog Ribnice že več kot tisočletno tradicijo. Tradicija pa pri vsakem narodu veliko pomeni.

Za revnejši predel Dolenjske, kamor spadajo vsi kraji od Lašč proti Ribnici in Kočevju, je že zelo zgodaj značilna dvojnost v načinu preživljanja. Del ljudi skuša iz revne, plitve zemlje, ki je zaradi peščenih in pretežno apnenčastih tal zmeraj suha, izpuliti in izkopati kar največ. Vztrajati na tej zemlji je od nekdaj pomenilo garati. In čeprav je trud pogosto slabo plačan, so ljudje vztrajali, kopali, gnojili, ruvali kamenje in predvsem zmeraj upali na boljše letine. Zgodovina nam pove, da ljudje niso zapuščali te malo donosne zemlje, ampak so trdovratno vztrajali na njej. Ta trdovratna vztrajnost je skozi stoletja pustila v ljudeh neizbrisljiv pečat izredne delavnosti in prizadevnosti.

(Nadaljevanje)

Andrej Tomšič:

Uporna kri

VII. EPILOG

Naj končam pripovedovanje o partizanki Sonji. Vendar moram biti kot kronist veren dogodkom, zato bom bralce, ki me pismeno sprašujejo, kaj je bilo s partizanko Sonjo po osvoboditvi in če je še živa, napisal še te vrstice.

Partizanka Sonja še živi. Že vsa leta po vojni je boleha, vendar po zaslugi naših zdravnikov še živi. Naporji v zaporih, predvsem pa njena upornost, njeno hotenje po življenju, po svobodi v najtežjih časih so jo izčrpali.

Iz Barija je bila poslana v znano okrevališče za izčrpane borce NOV v Cuasano. Dodeljena je bila v šotor, kjer je že bila Marica. Ni se čutila izčrpano, njena edina želja je bila, da se bori. Že naslednji dan po prihodu v okrevališče se je javila komandantu okrevališča in zahtevala, naj jo dajo v enoto. Komandant jo je tolažil in ji obljubljal, da jo bo poslal v enoto čimprej, vendar za sedaj še ni sposobna za naporno delo v enoti. Vrnila se je v šotor in jokala, ker se ji je zdelo, da podcenjujejo njene sile. V okrevališču je naslednji dan odkrila, da je tam tudi njena rojakinja Ančka. Z njo se je družila naslednje dni in vsak dan nadlegovala komandanta taborišča, naj jo že vendar pošlje v enoto.

Dobra in močna hrana, ki so jo bolniki imeli v okrevališču, ni mogla preprečiti napredovanja bolezní, ki jo je dobila že v zaporih in med begom. Zbolela je za tuberkulozo. Premestili so jo v taborišče Grummo. Bolnica je bila na poljani zunaj mesta. Bolniki so prebivali v šotorih, edina zidana zgradba je bila uprava bolnice, kjer je bila tudi operacijska dvorana. Prišla je v šotor številka 36, kjer je bilo 14 postelj. Občutila je, da zanjo ni več življenja, da se ji zdravje ne bo nikoli več povrnilo... Njena bolezen pa se je slabšala, da so ji prepovedali vsak izhod iz šotora.

Tu se je zopet srečala z dr. Bogdanom, ki jo je zdravil v Ljubljani. Po skrivnih kanalih OF je prišel iz Ljubljane in prevzel dolžnost oddelčnega zdravnika v bolnici za tuberkulozo v Grummi. Srečanje z dr. Bogdanom ji je dalo poguma in moči. Začela je verovati v svoje ozdravljenje. Naj opišem, kako sta se srečala.

Bil je röntgenski pregled. Med čakajočimi bolniki, ki so s strahom čakali na zdravstvene izvide, saj so vsi želeli nazaj v enote, je bila tudi Sonja. Nestrpno je čakala, kdaj pride na vrsto in se prestopala z noge na nogo. Končno jo je zdravnik poklical. Presenečena je ugotovila, da je to dr. Bogdan.

»Sonja, tako velikega presenečenja pa še nisem doživel ves čas svojega zdravnikovanja,« ji je dejal. »Niti v sanjah si nisem mislil, da še živiš, ker po tvoji aretaciji v bolnici nisem več slišal zate.«

Predvsem prizadevanja dr. Bogdana so pripomogla, da je vsaj za silo ozdravela. Kasneje je dr. Bogdan odšel z misljo v ZDA in v mnogih mestih pripovedoval našim izseljencem in ameriškim državljanom o naši borbi. Med drugim je pripovedoval tudi o partizanki Sonji, o njeni upornosti, borbenosti in njenem neuklonljivem duhu. Po osvoboditvi je poslal Sonjini materi denar, ki so ga za Sonjo zbrali med njegovim bivanjem v ZDA naši izseljenci.

Sonja pa je počasi okrevala. Še vedno je uporno zahtevala od komandanta bolnice, naj jo da v enoto. Njenemu pritisku se končno ni mogel več upirati in ko je bila toliko zdrava, da je lahko zapustila bolnico, je bila dodeljena kulturniški skupini, ki je obiskovala bolnice v južni Italiji, kjer so bili ranjeni borci. Prehodila je celo južno Italijo, bila v Brindisiju, prišla celo do El Allameina, nato pa se vrnila v Bari.

Ob osvoboditvi Splita se je vanj vrnila kot komisar bataljona V. Prekomorske brigade.

Njeno izmučeno, toda ponosno borbenost so občudovali vsi, ki so jo srečali.

Ladja, s katero se je pripeljala, je vrgla sidro ob uničenem pomolu in ponosno je stopila na tla svoje domovine — v osvobodjeni Split...

V zgodbi o partizanki Sonji bi lahko navedel prava imena. Mnogo oseb, ki so delale in živele s partizanko Sonjo, živi še danes. Da tega nisem storil, je vzrok v tem, ker bi moral vsakega posameznika prositi za dovoljenje, če smem objaviti njegovo pravo ime. Zato pa sem to rešil na ta način, da sem večino imen spreminil, pa naj si bo to za sovražnike ali naše borce. Prav bi bilo, da se tovariši, ki v tej zgodbi nastopajo, spomnijo tudi na svoja doživetja med vojno in jih opišejo. Prispevati svoje spomine, čeprav droben kamenček k mozaiku naše zgodovine, bi moral biti cilj slehernega borca.

KOŃEC

PREDGRAD

Gasilsko društvo Predgrad je v soboto imelo požarno vajo. Poveljnik občinske gasilske zveze je napravil poleg vasi ogenj in s sireno dal alarm. Gasilci so bili takoj pripravljene in so z vso opremo pohiteli k »požaru«. Tov. Lesar je nato gasilce pohvalil.

TRINAJST NI NESREČNA STEVILKA — Tako pravi tudi Jurij Žepohar iz Ribnice, ki je imel pred kratkim izredno gobarsko srečo. Poleg polnega koša jurčkov je našel pri Danah v Veliki gori, blizu Zabukovškega plazu, trinajst skupaj zraščeni jurčkov, ki jih prikazuje tudi naša slika. Gobarji pohitite, mogoče tudi vas čaka podobna sreča!

Foto: D. Mohar

Mladi graditelji v useku avtoceste »Bratstvo - enotnost«

Pri mladih graditeljih

Lep je pogled z Avale na prizajno dolinico Belega potoka, kjer so se naselili mladi graditelji velike ceste. Maršalu Titu in domovini so obljubili, da bodo dogradili cesto Bratstva in enotnosti do 20. oktobra, obletnice osvoboditve Beograda. Kot vojak sem zašel med nje. In kdo ne bi šel k njim, k tem mladim, držnim, hrabrim ljudem, ki čuvajo in dograjujejo tisto, za kar so se borili naši predniki med NOB.

Mladinsko naselje »Ivo Ribar-Lola« stoji ob poti, ki vodi okrog Beograda. Leži na majhnem, dvignjenem hribočku. Po naselju se le tu in tam sprehaja kak brigadir. »Kje so ostali?« vprašujemo. Utrujeni so, počivajo. Delo dopoldan jih je utrudilo. Ni še dolgo tega, kar so vihteli krampe in lopate, da bi čimprej izpolnili obljubo, ki so si jo zadali. Težko je, delo zahteva mnogo pridnosti in volje.

Stopil sem med šotore. Po krajši hoji sem se znašel pred taborom slovenskih brigadirjev. Predme je stopil brigadir in me z domačo besedo ogovoril, kaj želim. Povprašal sem za komandirja brigade. Na moje veliko presenečenje je bil to on sam. Beseda nama je stekla o marsičem.

Na cesto so prišli 4. avgusta in

takoj pričeli z delom. Organizator brigade je republiški odbor RK. To je tudi edina brigada, ki jo ni poslala mladina. Morali bi iti v Skopje, toda zaradi mladega sestava brigade (povprečna starost 16 let) jih niso poslali tja, temveč smo ostali na trasi, kjer je nekoliko lažje. Brigada ima namen, da pripravi mlade kadre za uspešno delo v RK. Sestavljena je iz mladincev in mladink iz vseh večjih krajev Slovenije: iz Ljubljane, Maribora, Celja, Novega mesta, pa tudi iz Kočevja je ena brigadirka.

Čeprav je v brigadi toliko mladih ljudi, so v prvi etapi dela že dobili udarništvo, saj je bilo povprečje 131 %, za konec pa upajo, da bodo dela izvršili 150 %. Radi bi si namreč priborili plaketo AVNOJ, kar pa bo zaradi povprečja učinkovitih ur težko doseči. Na trasi sicer niso prvi, so pa zato v naselju najboljši. Zelo razgibano imajo politično in zabavno življenje. Poleg tega imajo še avto-moto in kino-foto tečaj, ki sta zelo obiskana.

S komandantom sva obiskala tudi Sonjo Koren, doma iz Salke vasi pri Kočevju. Sonja obiskuje v Ljubljani učiteljske, tam se je tudi prijavila za akcijo na avtocesti. V brigadi je letos prvičkrat in ji je zelo všeč. Kot pravi sama je brigadirsko življenje tako lepo, da človek kmalu pozabi na težave, ki se pojavljajo z žulji. »Če bom le imela priložnost, se bom še vračala v brigado. To so nepozabni trenutki. Rada bi postala udarnik, delam, toda mnogo je takih, ki se še bolj potrudijo,« je dejala Sonja. Zelel sem ji, da bi postala udarnik, prav tako pa sem želel vsej brigadi, da bi dobili plaketo AVNOJ.

Okrog nas je bilo vse več brigadirjev, ki so prihajali iz šotorov. Pogovor je prešel na vse. Veselo so pripovedovali o dogodkih iz njihovega skupnega življenja pod platnenimi strehami in na cesti. Takšno je njihovo brigadirsko življenje, lepo, pestro in tovariško. Gradijo cesto, cesta gradi njih, pri vsem tem pa se poraja nepozabno, toplo tovarištvo, ki bo ostalo trajno kot cesta, ki jo gradijo.

Andrej Pogačar

Urednikova pošta

ŠE ENKRAT: SVOBODA V STARI CERKVI

Tovariš urednik!

Odgovarjam na članek »Neutemeljene trditve« Franceta Mrharja, pred. DPD Svoboda Stara cerkev (36. šte. Novic). Ne mislim načenjati polemike, ker to ni potrebno, le mimogrede predlagam majhno revizijo poslovanja — kulturniške skupine.

Svoboda v Stari cerkvi obstoj že 10 let in ne štiri leta, odka je predsednik F. Mrhar. Dolžnost Svobode je bila, da bi se na primeren način spomnili te obletnice... Zelo točna je trditev v omenjenem članku, ki govori o zavesti in politični zrelosti našega prebivalstva. Poleg stalne aktivnosti je dvakrat pokazalo svojo visoko zrelost in bilo obakrat prevarano za vse, kar si je želelo in pričakovalo! Prvič: Pri ustanovitvi Svobode. V DPD je pristopilo v tolikšnem številu (520 članov), česar niso pričakovali niti največji optimisti. Dramska sekcija je štela 140, pevska 120, folklorna 50, godbena 30 članov in če bi le četrtina ostala aktivna, bi bila to daleč naokrog najmočnejša prosvetna organizacija. Notranji razkroj pa je pokopal vse velike želje in potrebe tukajšnjega prebivalstva.

Drugi primer razočaranja je doživelo prebivalstvo v kulturno prosvetnem delu, ko je postavilo prosvetni dom. Že prvi odbor si je postavil za glavno nalogo, u-sposobiti stari mladinski dom za potrebe novo ustanovljenega DPD. Zato je bil že na ustanovnem občnem zboru ustanovljen poseben gradbeni odbor, ki mu je načeloval pokojni Franc Goršič iz Stare cerkve. Prvi koraki so bili zelo ohrabrujoči. Član gradbenege odbora Mirko Zagar je pridobil iz takratnih združenih organizacij les, za katerega je kasneje (pred približno šestimi leti) dobila Svoboda okrog 700.000 din od »Zidarja«, ki je les odkupil. Vsi dotakratni odbori so opustili vsakršno misel na popravilo in na zidanje; nekaj časa so nabavljali gradbeni material in ga nato spet prodajali. Rep. odbor Svobod in PD pa je že v začetku nakazal 150.000 din. Tudi KGP je prvemu odboru obljubil potrebno pomoč, ki pa jo je lahko realiziral šele čez nekaj let. Ravno takrat, ko je bil za predsednika izvoljen tov. Mrhar, je na občnem zboru sodelovalo 14 ali 15 ljudi. Da je KGP uresničil svojo obljubo, je zaslužen predvsem le politični aktiv ZK in odbor Socialistične zveze. Teren za gradnjo je zelo solidno pripravil upravnik takratne KU Stara cerkev Jože Furlan in kot predsednik centralnega DS KGP največ pripomogel pri uresničitvi zidanja. Izvedba je bila poverjena upravniku KU Mlaka Juliju Planincu, ki je zastopal investitorja. Pomoč članov SZDL je prevzel politični aktiv, ki je svoje delo opravil odlično. Članstvo je pokazalo tudi veliko pripravljenost za sodelovanje in že drugič pokazalo, koliko jim je za delo v prosvetni organizaciji. Trudili so se v upanju, da se bodo njihove želje ure-

sničile. Pa so bili tudi tokrat prevarani. Svoboda ubira svojo pot, ki je blizu prave poti, a ni prava. Nepoučen in premalo izvedeni v takih stvareh tega sploh ne opazijo; prepričani so, da mora biti tako, pa ni res! Delo Svobode mora dobiti večji značaj v preobrazbi delovnega človeka, društvo se mora natančno opredeliti ne kot zabavna formacija, temveč kot družbeno-kulturno-prosvetna organizacija s širšim namenom. In če bomo hoteli praktično osvojiti to zamisel, kar tudi moramo, bomo morali odpreti vrata na stežaj in številčno povečati dramsko, pevsko, folklorno, godbeno in vse druge sekcije, odpušiti vse honorarce, krepiti zavest in moralo, ki je precej popustila. Tak nov način dela, ki se ga bo morala oprijeti Svoboda (tudi sosednje!) pa nima nič skupnega z dosedanjim primitivnim, ozkosrčnim, honoraristično pobarvanim delom...

KGP je, ko je vložilo sredstva v ta prosvetni dom, vložilo denar za duševno in telesno rekreacijo svojih delavcev in njihovih družin, ne pa za kakšne druge namene. Hoče torej tudi videti rezultate, stvarne, vredne vloženih sredstev, ne šušmarstvo. To pa obvezuje Svobodo, da bo morala vestno, bolj kot doslej, odgovarjati z natančnim delom s sodobnim in temljito izdelanim programom. Temu pa sedanjí odbor ni dorasel. V društvu je najbolj delovna (saj je edina) sekcija »klub honorarcev«, kot pravijo kino sekciji. V njej so plačani z mesečnim honorarjem (višine mi niso znane), direktor kina, dva operaterja, dva biljeterja, snalžilka in blagajničarka. Upravičena pa bi bila prejemati honorar samo snalžilka in en operater. Ostali bi morali opravljati svoje delo kot odborniki društva...

Kino je ves čas svojega obstoja deficiten. Vsa sredstva, ki prihajajo v društvo, morajo pokrivati ta primanjkljaj. — Odklonjeno je bilo sodelovanje z DU, ki je lani podala predlog za saniranje kino podjetij... Dom stoji prazen. Tri sto otrok šole v Stari cerkvi pa nima prostora za telovadbo v zimskih mesecih, čeprav je v domu dovolj prostora! Dom pa je njihov, namenjen je njim! — Kino-projektor je dal ObLO Kočevje, televizor v klubiški sobi pa je last sindikalne podružnice gozdarjev. Magnetofon tudi ne služi dramski sekciji pri študiju, ampak raznim zabavam. Akademije in prireditve ob raznih prilikah pripravljajo že vsa leta samo šolski otroci pod vodstvom in na pobudo učiteljev. Prisivajati si njihova dela ni lepo. Tudi občasne dejavnosti mladinskega aktiva v Stari cerkvi so samo njihove, če pa Svoboda nudi prostore, je to njena dolžnost...

Cveto Novak

v domu, da bi vsaj uredil vodovodne cevi v sanitarijah in drugod.

PREDGRAD

(jš) — V šolo v Predgradu se je letos vpisalo 40 učencev. Šola je v združenem domu. Že leto dni pa se nihče ne zmenj za higieno

Upravne prostore Kovinskega podjetja v Ribnici bodo dvignili za eno nadstropje. Zgoraj bodo pisarne, spodaj pa bodo povečali garderobe, uredili sindikalno dvorano ter pridobili nekaj prostora za delavnico. Preureditev bo skupaj z novo opremo stala osem milijonov din. V načrtu za prihodnje leto pa imajo gradnjo nove hale (40 × 16 m), ogradili bodo prostor okrog podjetja, napravili vratarnico in aakupili za 30 milijonov dinarjev strojev. Skupno bodo za ta dela porabili okrog 70 milijonov din ki jih bodo delno prispevali iz lastnih sredstev, delno pa bodo dobili kredit. S tem jim bo omogočeno, da bodo lahko uvedli dve kompletni izmeni. Seveda pa za uvedbo dveh izmen in polno izkoriščenost strojev potrebujejo še več delavcev (pravijo, da bi jih rabili še najmanj petdeset.)

V podjetju tudi že razmišljajo o uvedbi skrajšanega delovnega tedna. Novembra in decembra bodo poskusno skrajšali delovni čas, s prihodnjim letom pa bodo verjetno že lahko uvedli 7-urni delavnik.

Prispevki za Skopje

Občani ribniške komune so z veliko žalostjo sprejeli novico o katastrofalnem potresu v Skopju. Številne organizacije in društva niso čakali na posebna navodila občinskega štaba za pomoč porušenemu Skopju, temveč so takoj pričeli zbirati finančna in materialna sredstva za obnovo Skopja. Pri tej humani akciji pa niso bile povsod izkoriščene vse možnosti, da bi pomagali nesrečnim Makedoncem. Objavljamo seznam darovalcev:

Kraj. org. SZDL Dolenji Lazi, Breg, Zapuže 80.000 din, Sodražica 120.000 din, Hrovača 14.800 din, Ribnica in Gorenja vas 130

Tudi prosvetni delavci so pomagali

(B. J.) — Ob nesreči, ki je zadelo Skopje, se je tudi v naših krajih odzvalo ljudstvo pozivu humanosti in pomagalo, kolikor je moglo. Osnovna šola Sodražica je od svojega 12-članskega kolektiva poslala kar sedem učiteljev-prostovoljcev v Ljubljano, kjer so po teden dni varovali in vzgajali makedonske otroke. Ostalih pet članov kolektiva je obljubilo pomoč, ne glede na to, da so imeli doma majhne otroke.

Prav vzgojitelji tudi drugod se morajo zavedati svojega poslanstva in pa pregovora, da se v nesreči spozna prijatelja. Prepričani smo, da bi mnogi prosvetni delavci lahko storili isto, pa so oklevali ali pa se izmikali odgovornosti. Predvsem podeželje pa je pri tem izdatno prispevalo svoj delež.

tisoč 850 din, Sušje 12.100 din, Dolenja vas 27.350 din, Prigorica 37.190 din, Rakitnica 18.600 din, Lipovec 12.500 din, Blata in Kot pri Rakitnici 2500 din, Bukovica 8000 din, Ortnek 34.076 din, Osn. organizacija Rdečega križa Loški potok 176.640 din, Gora 19.817 din, Dom Zveze prijateljev mladine iz Pule v Ortneku 16.000 din.

Delovne organizacije, zavodi in družbene organizacije pa so darovale:

Trg. podjetje »Jelka« 217.103 din, Sindikat obč. uslužbencev 68.221 din, podružnica Zavoda za socialno zavarovanje Ribnica 20 tisoč din, Pletilnica žičnih mrež Sodražica 25.000 din, Suha roba Sodražica 10.000 din, Opekarna Ribnica 42.000 din, Kovinsko podjetje Ribnica 500.000 din, Gostinjsko podjetje Ribnica 70.000 din, »Gradbenik« Ribnica 200.000 din, Komunala 29.000 din, Stanovniška skupnost Ribnica 15.000 din, »Torbica« obrat Sodražica 15.000 din, Inles Ribnica 1.900.000 din in vrednost enodnevnega zaslужka obrata v Loškem potoku, Lekar na Ribnica 3.500 din, Sukno, obrat Jurjevica 70.000 din, kolektiv GU Grčarice enodnevni zaslужek, Špedicija KGP Kočevje v Ribnici 13.000 din, Kmetijska zadruga Ribnica 1 vagon gradbenege lesa, v vrednosti 300.000 din, Zdravstveni dom Ribnica 53.000 din, posebej iz sklada pa 50.000 din, Kino »Partizan« Sodražica vrednost ene kinopredstave, Osn. šola Sodražica enodnevni zaslужek, Osn. šola Ribnica 69.219 din, Društvo upokojencev Ribnica 30 tisoč din.

Občinski štab za pomoč porušenemu Skopju bo v tem mesecu še nadaljeval z zbiranjem sredstev v tistih naseljih, ki do sedaj še niso prišla na vrsto. Vsem dosedanjim darovalcem pa se zahvaljuje za njihovo finančno in materialno pomoč.

(AB)

Moji znanci v hribih

Ko potujem po že znani gozdni poti proti Jelenovemu studencu, kjer sta že nekoč hodila Veronika Deseniška in Friderik Celjski, srečujem stare ljubke znance. Vsakega se razveselim. Pripovedujejo mi svoje zgodbe. Pri prvem vzponu stoji na previsu košarasta smreka. Ker se je ravno vliil dež, me povabi pod svoje košate veje. Pripoveduje mi, koliko je trpela v svoji mladosti. Velika sečnja jo je pustila na soncu, ki jo je osmodilo. Tisto zimo se je močno upognila zaradi obilice snega. Treba je bilo napeti vse sile, da se debelce ni zlomilo. Spomladi se je spet dvignila, popolnoma zdraviti se ni mogla. Ko se je deblo okrepijo že toliko, da je sneg ni mogel več upogibati, sta jo pričela bičati burja in vihar. Debele kaplje so ji pritekale po deblu ob spominu, kaj vse sta počenjala z njo. Ko je bila že velika in močna, se je na njo prevrnila prepe-

mogla več vzdržati. Prvi močnejši veter jo je vrgel ob tla.

Vsak ima svoje doživljaje. Vsi kažejo silno voljo do življenja. Zadovoljni so z majhnim prostorom, ki jim ga je odmerila mati narava. Če gre za obstoj, se zavrtajo tudi v živo skalo, da lahko stojijo.

Ob stezi tik pred ciljem stoji košata, mogočna jelka močnega debla, bujnih vej, zarasla skoraj do tal. Ko počivam v njeni senci,

mi pripoveduje svojo zgodbo: Moja detinska leta so bila zelo revnan. Ozelenela sem res na lepem mestu, a tam so se zadrževale zaradi zavetne lege srne vse letne čase. Pozimi, ko jim je trda predla s hrano, so mi odgrizovale veje in vršiček. Koliko bolečin sem trpela, koliko solz pretočila! To se je ponavljalo leto za letom. Naprej, kvišku sem želela, a mogla nisem nikamor. Komaj sem vršiček pognala za kak centime-

ter, že je bila tu srna in ga priščipnila. Preklinjala sem te nesrečne srne bolj kakor bradati gozdar. No, on je preklinjal samo domače koze, jaz oboje. Moje debelce je ostalo kratko in tršato, a krepko, moje veje bujne in ukoreninile sem se močneje ko drugo.

Končno sem kljub vsemu priščipavanju odrasla toliko, da srna mojega vršička ni več dosegla. Od takrat je šlo naprej kar lepo. Moje veje so se zgostile, moje korenine so postale krepke. Pozimi varujem pod seboj srnjad. Toda kljub vsemu temu me bo našla sekira in nasilna smrt, ki mi jo pripravlja človek. Peter Vovk

OTROK IN IGRA

Igra je otroku prirodna potreba. Z njo prodira v stvarni svet, nabira življenjske izkušnje, razvija svoje telesne in duševne sile, se vključuje z njo v skupnost vrstnikov in se pripravlja za delo.

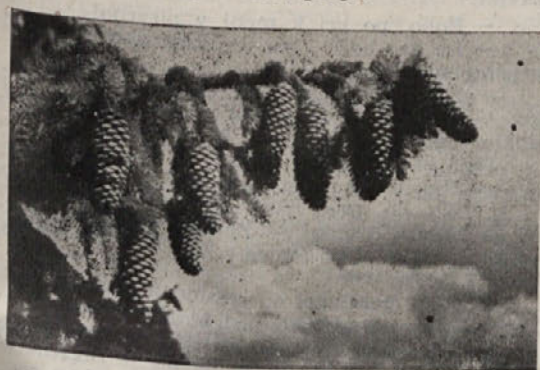
Zdrav otrok se nenehno igra; če mu kdaj ni do igre, je to že znak pripravljajoče se bolezni.

Starši se včasih zaskrbljeno sprašujejo, če je pravilno, da se njihov otrok, ki hodi že v šolo, preigra vse popoldneve.

Znanost ugotavlja, da je doba igre celotno otroštvo, postopno se ji priključujejo druge dejavnosti, med katerimi je delo na prvem mestu. Igra naj se torej še šolski otrok, le najprej mora opraviti šolsko in domače delo. Otroku utrpi s prezgodnjo izgubo igre (n. pr. če mora prezgodaj trdo delati, ali je preobremenjen z učenjem vsega mogočnega: tujih jezikov, glasbe, plesa ipd.) nenadomestljivo škodo v svojem razvoju.

Starši, kot tudi vzgojitelji, naj se med otrokovo igro ne vme-

šavajo s poučitvami in popravki. Pobude bodo škodovale otrokovi samostojnosti. Odrasli bodimo pazoren opazovalec, posegajmo v igro le, če je neogibno potrebno. Svojo igro naj si izbere otrok sam, potem pa pri njej vztraja, dokler je ne dovrši. Če se mu kaka igralna storitev posreči, ga je treba pohvaliti in s tem spodbuditi, toda na pravilen način. V ospredju mora biti storitev in ne otrok. Važen ne sme biti otrokov jaz, ampak tisto, kar naredi (Zato ne bomo dejali: »Ti si pa res pravi mojster,« pač pa »hišica je pa res lepa!«). Na ta način ga bomo iz njegovih sebičnih teženj usmerjali k stvarnosti. Prav tako ga bomo zgodaj (po 3. letu starosti) vključili v igro s vrstniki, v kateri se bo moral podrežati igralnim pravilom se prilagajati tovarišem in se pripravljati za življenje v izvedružinski skupnosti.

Sadovi naših gozdov

Foto M. Briški

KRATEK PREGLED

Po zadnjih obiskih turističnih društev, odbornikov ljubljanske turistične zveze na tem območju, je bilo sestavljeno poročilo, iz katerega povzemamo nekaj dejstev o delovanju društev zahodnodolenjskega področja.

Za TD Velike Lašče pravi poročilo, da je bilo društvo pred nekaj leti ustanovljeno, vendar po zaslugi predsednika sploh ni zaživelo. Društvo je potrebno obnoviti. TD Ribnica je eno zelo aktivnih društev, piše poročilo. Značilno za društvo je tudi to, da zelo razvijajo domačo obrt »suhoro« kot spominkarstvo. TD Sodražica je ravno tako aktivno, posebno pri urejanju kraja in izgradnji doma na Travnji gori. TD Grmada-Ortnek je živahno društvo, značilno pa je to, da ima vključene veliko kmetske mladine. TD Loški potok vodi akcijo za izgradnjo turistične postojanke pri Beli vodi. Za to akcijo so pridobili vse prebivalstvo. V Kočevju obstoja trenutno samo eno Turistično društvo, ki je zelo aktivno na vseh področjih. Delajo mnogo z mladino in pionirji. Društvo je tesno povezano z vsemi organizacijami in z njimi stalno sodeluje.

To je v kratkem izvleček ocene vodilnih članov odbora Ljubljanske turistične zveze o delu naših društev za prvo polletje. Sicer so to pozitivne ocene, a vsa ta prizadevanja ne bodo zadostovala za uresničevanje nalog, ki nam jih bo odprla cesta Ljubljana-Kočevje. Porast obiska turistov v primerjavi s prejšnjim letom se je

občutil že takoj v začetku tega leta kljub skrajno hudi in neugodni zimi. Pregled obiska gostov in nočnin za to obdobje, t. j. prvo tromesečje, je tak:

Občina	Ribnica	Kočevje
Gostje:		
domači	203	604
tuji	3	26
Skupaj:	206	630
Nočnine:		
domači	733	1.982
tuji	10	51
Skupaj:	743	2.033

Iz vseh poročil v biltenu Ljubljanske turistične zveze se kaže nujna potreba za sodelovanje skupnih potreb turizma zahodnodolenjskega področja, na kar smo v našem tedniku že večkrat opozorili in priporočali. Izgleda pa, da turistični delavci tega bazena te nujne potrebe še niso doumeli, ker bi se sicer ne držali tako vztrajno težnj ozkih pogledov razvoja turizma samo svojegakrajnega okolisa. A. Arko

PREDGRAD

Sredi Predgrada je hidrant, ki pa že dalj časa ne deluje. Prav bi bilo, da to okvaro Vodna skupnost odpravi in hidrant usposobi za primer požara.

V Poljanski dolini je letos česmin bogato obrodil. Česminovo grmovje je polno rdečega grozd-

Griža

Prav tako kot tifus se ta bolezen prenaša z jedili, posebno s sadjem in z vodo, zato se v večjem obsegu pojavi proti jeseni, ko začne zoreti sadje.

Bolezen povzroča bacil griže, ki živi in se širi podobno kot bacil tifusa. Razgibalna doba do bolezni je pri griži le dva do deset dni. Pojavi se glavobol, krči v mečih in telesna temperatura se dvigne. Bolnik včasih bljuva, trbljenja so zelo pogostna, krčevito boleča, tekoče sluzasta in krvavasta. Ob povsem razviti bolezni ni vročine, temveč zmanjšanje oslabljenja. Griža povzroči tudi večkrat razne komplikacije drugod po telesu, kot vnetje sklepov, žolča, jeter in rane po črevesu.

Grižo in trebušni tifus je treba preprečevati s higienskimi ureditvami stranišč, greznic, vodnjakov, gnojšč, smetišč, odvodnih kanalov in z uničevanjem muh ter s splošno osebno snago. Če se bolezen kje pokaže, moramo vsako vodo pred uporabo, pred pitjem in umivanjem prekuhati, sadje in zelenjavo uživati le kuhano, muhe uničevati, ne jih le poganjati iz sobe, kakor je še marsikje navada.

Česmin je namreč dragocen sad: če ga nabiramo, lahko dobro zaslužimo. Iz njega lahko napravimo dober kis, skuhamo čaj ipd.

rela votla bukev in ji z vejo odbila vrh. Od takrat kvišku ne more več, a njene veje so postale goste in bujne in marsikomu je že postregla s streho in senco. Ko jo na svoji občasni poti v hribe zagledam na starem mestu, sem vesel ob spoznanju, da sem že pri stari košarasti smreki.

Ko stopam tako po stari gozdni poti naprej, me pozdravi gorski javor, ki mu je v deblo vrasla v mladosti prva spodnja veja. Tako je dobil ročaj, kot likalnik. Pravimo mu »piglajnz«. Čudno oblikovano deblo in veje, ki štrlijo od njega, kakor polomljeni udje telesa, kljubujejo zobu časa.

Zatem srečam staro potlačeno bukev, ki moli od sebe debele veje in se s koreninami krepko ovija okoli velike skale, kjer je voda izdoblja koritec za vodo, da lahko pijejo ptički vodo iz njega. Strela ji je odbila vrh. Napravila je dva nova vrha, ki rasteta naprej in strela naravnost izživata. Kolikokrat pridem mimo, mi pripoveduje svoje doživljaje, a jaz moram naprej. Pridem do jelke, ki je nekoč rasla leno vrgel čez skale. Kakor z eno samo roko se je obdržala z eno korenino na zemlji. Veje, ki štrle pokonci, so ustvarile nova debelca. Izgleda kot harfa. Veter brenka na njo svoje melodije. V vrsti drug za drugim so zrasli novi vršički, štirinajst po številu.

Na visokem panju okrog 160 let stare jelke se je zasedrila jerebika. Čez leto jo mrevvari veter in debele kaplje nadstojne jelke. V dolgi zimi jo zvija in tišči k tlom težek sneg. Panj pod njo je dotrajal. Jerebika se je tako sama znašla na šibkih nogah. Ni

Liza si je v mislih predstavljala, kakšen bi bil videti naslonjač v neprecenljivem pavlovskem empiru ob njeni vzmetnici z rdečimi pasovi. Prišla je do zaključka, da bi ne bilo napačno. Prebrala je na steni tablico s strokovno in ideološko razlago pavlovskega empira in, togoteč se nad tem, da nimata s Koljo sobe v tem dvorcu, prišla na nenavaden hodnik.

Na levo roko so se prav do tal bočila polokrogla okna. Skoznje je Liza ugledala veliko belo, z dveh strani osvetljeno dvorano s stebri. Tudi tamkaj je stalo pohištvo in so blodili biskovalci. Liza se je ustavila. Še nikdar ni takole gledala dvorane pod seboj.

Cudež se in medleč je dolgo gledala tja dol. Na lepem je opazila, kako tamkaj od naslonjačev stopata k pisalni mizi njena današnja znanca Bender in njegov spremljevalec, postavni stavec z obrito glavo.

»Sijajno!« se je razveselila. »Vsaj ne bo tako dolgčas.«

Zelo je bila vesela; pohitela je dol in se na mah izgubila. Zašla je v rdečo jedilnico, ki je v njej stotirideset kosov pohištva. Bila je orehova oprava z upognjenimi nogami. Izhoda pa iz jedilnice ni bilo. Morala je hiteti nazaj skozi okroglo sobo s svetlobo od zgoraj, ki je bila, kot se je zdelo, opremljena samo z blazinami z uvezenim cvetjem.

Hitela je mimo brokatnih naslonjačev italijanske renesanse, mimo holandskih

vito mil predstavnik znanosti — in se namerila proti izhodu. Ne glede na vso resnost položaja in na odločilni trenutek v iskanju zaklada se je Bender, stopajoč za parčkom, veselo smehljaj. Poglavar Komančev v vlogi kavalirja ga je spravljal v smeh.

Liza je bila družabnikoma hudo na poti. Medtem ko sta onadva z enim pogledom presodila, da v sobi ni iskanega pohištva, in se nejevoljno vlekla v drugo, se je Liza zadrževala v vsakem oddelku. Ni opazila kislih obrazov svojih spremljevalcev, ki jima viteški običaj ni dovoljeval na vrat na nos planiti v sobo mojstra Gambsa.

»Potrpiva!« je šepnil Ostap, »pohištvo nama ne uide. Vi pa, prvak plemstva, ne stiskajte mi dekleta! Ljubosumen sem.«

Vorobjaninov se je zadovoljno nasmešnil.

»Lejte, lejte!« je Liza zaupno kričala in grabila Vorobjaninova za rokav. »Vidite to pisalno mizo? Čudovito bi pristajala v našo sobo. Ni res?«

»Prelepo pohištvo, je dejal Ostap, »le da dekadentno.«

»Tu pa sem že bila,« je ugotovila Liza, ko je stopila v lepo jedilnico. »Mislil, da se ne kaže ustavljati.«

Na njeno začudenje sta sicer za pohištvo ravnodušna spremljevalca okamenela pri vratih ko straža.

»Čemu sta obstala? Pojdimo! Trudna sem že.«

ILF IN PETROV

Dvanajst stolov

36

omar, mimo velike gotske postelje z baldahinom na črnih zavitih stebrih. Človek bi bil videti na tej postelji kakor oreh.

Končno je Liza zaslišala hrup izletnikov. Brez zanimanja so poslušali vodnika, ki je razkrinkaval imperialistične načrte Jekaterine II. v zvezi z ljubeznivo pokojne imperatorice do pohištva v stilu Louisa XVI.

In tu je bila velika dvorana s stebri, osvetljena od dveh strani. Liza je šla na drugi konec dvorane, kjer je znanec Bender ognjevitavo govoril s svojim spremljevalcem z obrito glavo.

Ko je Liza prišla blizu, je slišala ognjeviti glas:

»Pohištvo v stilu 'šik-moderno'. To menda ne bo tisto, kar iščeva.«

»Seveda ne, toda očitno so tu še druge dvorane. Nujno je, da vse sistematično pregledava.«

»Pozdravljeni!« je rekla Liza.

Obrnil sta se in se hkrati namrgodila. »Pozdravljeni, tovariš Bender! Dobro, da sem vas našla. Sami mi je dolgčas. Ogledujmo si skupno.«

Družabnika sta se spogledala. Hipolit Matvejevič je naredil vesel obraz, dasiravno mu je bilo zoprno, da bi ju Liza zadrževala pri iskanju pohištva z diamanti.

»Midva sva tipična provincialca,« je nestrno spregovoril Bender. »Toda kako ste vi zašli semkaj, Moskovčanka?«

»Čisto slučajno. S Koljo sva se sprla.«

»Kako to?« je poizvedoval Hipolit.

»No, pojdimo iz dvorane,« je rekel Ostap.

»Nisem je še pregledala. Tako čudovita je.«

»Se že začanja!« je šepnil Ostap Hipolitu na uho in, obračajoč se k Lizi, dostavil: »Tu ni kaj gledati. Dekadentni stil. Doba Kerenskega.«

»Pravili so mi, da je tu nekje pohištvo, izdelek mojstra Gambsa,« je izjavil Hipolit. »Pojdimo, prosim, tjakaj.«

Liza je soglašala. Prijela je Vorobjaninova pod roko — zdel se ji je čudo-

»Potrpite trenutek!« je poprosil Hipolit in se osvobodil njene roke.

Velika soba je bila prenatrpana s pohištvom. Gambsovi stoli so bili razvrščeni vzdolž stene in okoli mize. Divan v kotu so prav tako obkrožali stoli. Njihove upognjene noge in udobni nasloni so bili Hipolitu Matvejeviču presenetljivo znani. Ostap ga je vprašujoče pogledal. Hipolit je zardel.

»Če ste trudni, gospodična,« je dejal Lizi. »Sedite semkaj in si oddahnite, midva pa bova malo pogledala! Kaže, da je to zanimiva dvorana.«

Liza je sedla.

Družabnika sta šla k oknu.

»So?« je vprašal Ostap.

»Zdi se mi. Treba je bolj natanko pogledati.«

»So vsi tu?«

»Tako jih preštejem.«

»Dovolite,« je dejal čez čas, »dvajset stolov. To ni mogoče. Moralo bi jih biti vsega skupaj deset.«

»Dobro pogledjte, morebiti niso pravi.« Jela sta hoditi med stoli.

»No?« se je mudilo Ostapu.

»Kot da bi naslon ne bil prav takšen kot pri mojih.«

»Torej niso?«

»Ne, niso.«

»Kaže, da sem se zaman zvezal z vami.«

Hipolit je bil čisto na tleh.

»Dobro,« je dejal Ostap, »seja se nadaljuje. Stol ni igla. Naši se bodo. Dajte sem prejemnice. Treba se bo povezati z muzejsko upravo. Sedite k dekletu in čakajte. Takoj se vrnem.«

»Kako da ste tako potrti?« je vprašala Liza. »Ste trudni?«

Hipolit je odgovarjal z molkom.

»Vas boli glava?«

»Malo. Skrbi, veste. Odsotnost ženske nežnosti se kaže v načinu življenja.«

Pod trdim Benderjevim vodstvom je Hipolit Matvejevič izgubljal svojo fizionomijo in se hitro izgubljal v mogočnem razumu sinu turškega državljana.

BRANKO COPIC:

Oslovska leta

— Hvala za pozornost! — vljudno zamomlja De-De-Ha, toda samo toliko, da smo ga mi čuli.

— V tej žalostni štoriji pa nas je še zlasti presenetilo, da je v vse to vpleten tudi naš mali Bobo, do včeraj še zlat in dober otrok, — nadaljuje prefekt. — Sprašujemo se, kdo je pokvaril tega dobrega fanta?

— Dule Hajduk in Baja! — jokajoč zavrešči Bobo.

— Če ga ni tudi Zora Kutić? — zagodrnja Bajazit.

— Brate sladki, zakaj pa pravi vsemu temu »žalostna štorija?« (v srbohrvaščini je historija zgodovina, pa tudi dejanje, štorija!) — se čudi Hamid. — Kaj smo naredili kakšno zgodovinsko delo?

— Gotovo, — pritrđi Ranko Mandić. — Zato bomo tudi končali kot junaki iz zgodovine: junaško bomo poginili.

Kot razberete iz vseh teh naših modrovanj, nam prefektove grožnje niso šle kaj dosti do srca. Otopeli smo že za njegove kazni in kričanje. Presenetilo nas je samo, ko je, že med vrati, zavpil:

— Bobo, po uri k meni v pisarno!

— Le kaj bo? — se je neznansko prestrašil prismojeni gizdalin.

— Nič posebnega, — ga začne »tolaziti« Ranko. — Najprej te bo s šibo namazal po dlaneh, dokler ne boš priznal, kaj si tisto noč počel.

Pujs je prebledel.

— Nič nisem počel, za boga!

— No, no, pred nami ti res ni treba tajiti. — ga pokara Branko. — Zanikaj pa pred direktorjem. Potem ti bo malce s kleščami ščipal uho, toda ti se ne vdaj.

Bobo je pozelenel od strahu in zajecjal:

— Toda jaz se tisto noč še zbudil nisem!

— Da. Tako mu tvezi, prijateljček, — ga poučuje Ranko. — Škoda je le, da je prefekt že poklical policijo in ko te bo Šico vščnil za nogo z razbeljenimi kleščami, boš pač moral priznati, kam si skrnil črno knjigo.

— Jojme, saj je niti videl nisem! — zajavka Bobo. — Vi ste ju ukradli, vem, in bom tudi povedal.

— Kdor je vzel kolonjsko vodo, ve tudi za črno knjigo, — mu je zagrozil De-De-Ha in Bobo, pritisnjenn ob zid, samo zmeden zajeclja:

— Saj je Jaka dišal... on je...

— Maček se nikoli ne odišavlja, ker bi ga miši predčasno zavohale, kaj ne veš tega, — ga pokara Branko.

In tako je po koncu ure šel Bobo s tresočimi koleni k prefektu, ostal tam več kot pol ure, kaj vse je pripovedoval, pa ne vemo. Ko so ga spustili, so z vso naglico poklicali v pisarno našo skupino in ko smo stali iz oči v oči s prefektom in Smrdonjo, je padel usoden ukaz:

— Preiščite žep!

Kaj bi govoril: rezultat je bil porazen: v Dabičevih žepih je bilo šestnajst ključev.

— Kaj je to? — je preteče vprašal prefekt.

— Saj res, menda so nekakšni ključki ali kaj! — začudeno izdavi iz sebe De-De-Ha in si čisto od blizu ogleda grmado ključev na mizi.

— Od kod pa imaš to? — je hotel vedeti prefekt.

— Nimam pojma, — se brani Dule. — Najbrž mi jih je kdo vtaknil v žep.

Prefekt je poklical Jova Škandala:

— Jovo, vzemi te ključke pa ugotovi, kateri od njih odpira učilnico, kateri reditelj predal. Ti to znaš.

Čakali smo v velikem strahu. Jovo je na posled prišel, vrnil ključke in zmajal z glavo.

— Noben, gospod prefekt, niti v ključavnico ne gredo.

Prefekt je grozeče siknil:

— Nič za to, dokler ima pri sebi toliko ključev, bo iz konvikta ko kovček.

Ko smo šli iz pisarne, nas je na hodniku čakal Jovo Škandal in nam namignil:

— Četudi bi vsi ključki zapovrstjo odprli, ne bi povedal niti za enega.

Za našim zbirališčem, svinjakom, seže De-De-Ha v svojo debelo volneno nogavico in privleče iz nje dva ključa.

oktober 1943 KOČEVSKI ZBOR oktober 1963

Razvoj ljudske oblasti v NOB

Slava padlim junakom, smrt njihovim morilcem, smrt izdajcem!

Tovariši in tovarišice! Izkazali bomo čast padlim junakom z enominutnim molkom.

Prikorakala je četa partizanov z zastavo, se obrnila proti poslancem, dvignila roke v pozdrav in spustila zastavo. Celotni Zbor odposlancev je stoje zapel veličastno pesem »Zrtvam« in z njo izkazal spoštovanje za svobodo padlim borcem.

Po odhodu pozdravne čete je stopil na govorniški oder viharo pozdravljen tovariš Boris Kidrič, ki je podal poročilo Izvršnega odbora Osvobodilne fronte Zboru odposlancev slovenskega naroda. V poročilu je orisal razpad stare Jugoslavije v letu 1941 in izdajalsko politiko bivših voditeljev Jugoslavije, ki so zapustili narod in zbežali v inozemstvo ali pa se poklonili krvavemu okupatorju in stopili v njegovo službo.

»MI VEMO, TOVARIŠI IN TOVARIŠICE, DA SO BIVŠI VODITELJI IN OBLASTNIKI IZDAJALSKO PREPUSTILI NAŠ NAROD IZSELITVI IN UNIČENJU,« je med drugim dejal tovariš Kidrič in nadaljeval:

»Neizpodbitno zgodovinsko dejstvo je, da bi bili danes sinovi našega naroda raznarodeni, izseljeni, pobiti na tujih frontah za tuje imperialiste in lastne zatiralce, skratka, da bi bil naš narod zart in uničen, če ne bi bile vstale nove sile, ki so proti volji bivših voditeljev in celo v borbi proti bivšim voditeljem pokrenile ter organizirale narodni odpor proti okupatorjem.

Ce ne bi bila organizirana Osvobodilna fronta slovenskega naroda, danes Slovencev kot naroda ne bi bilo več.

Dolgotrajno ploskanje je pozdravilo te besede Kidriča, ki je potem nadaljeval:

»Neizpodbitno zgodovinsko dejstvo je nadalje, da je dala vzpodbudo za Osvobodilno fronto slovenskega naroda prav tista sila, ki so jo bivši oblastniki v stari Jugoslaviji najbolj neusmiljeno in najbolj zagrizeno preganjali ter blatili kot protinarodno. To silo predstavlja Komunistična partija Slovenije (nastale so dolgotrajne ovacije ter vzklikanje KPS), v stari Jugoslaviji obrekovana kot anacionalna stranka, ki se je pa med aprilskim zlomom izkazala kot edina res nacionalna, odpora proti okupatorju in organizacije vsenarodne borbe sposobna stranka.« (Ploskanje in klici: Tako je!)

Tovariš Boris Kidrič je v svojem govoru razčlenil ustanovitev Osvobodilne fronte in NOB slovenskega naroda. Analiziral je uspehe na političnem in bojnem polju, ki jih je dosegel slovenski narod v najtežjih časih svoje zgodovine v boju s fašističnimi okupatorji in domačimi izdajci. Na koncu svojega poročila je še dejal:

»Slovenski narod je v svojem dveletnem boju že dokazal, da ni več narod hlapcev, kakor so dejali nekoč. Slovenski narod je dokazal, da je hlapce in hlapčevstvo izpljunil.

Pred nami je borba za končno zmago. Združimo vse sile za uspešen naskok na zakletega sovražnika našega naroda in ljudskih demokratičnih pravic, na nemškega fašističnega okupatorja. Vse trde preizkušnje, ki so še pred nami in o katerih si ne delamo utvar, moramo prebiti v nezlomljivem napadalnem duhu, saj gre za srečno bodočnost našega naroda, saj gre za srečno bodočnost naših otrok.

Zaključne besede Borisa Kidriča je Zbor sprejel z viharim ploskanjem. Predsednik AVNOJ dr. Ivan Ribar je pristopil h govorniku in mu čestital.

Ko se je zbor spet umiril, je stopil na govorniški oder Edvard Kardelj, član IOOF in Centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije, ki je podal Zboru poročilo o političnem položaju in nalogah osvobodilne borbe.

Tovariš Edvard Kardelj je med drugim dejal:

»Tovariši in tovarišice! Te dni in tedne je slovenski narod izbojeval prvo veliko, odločujočo zmago nad okupatorji in njegovimi domačimi pomočniki. Ta zmaga ni za nas pomembna samo po tem, da je osvobojena skoro polovica slovenske zemlje in da smo mnogokrat povečali našo Narodnoosvobodilno vojsko. To je materialni uspeh naše borbe, to je uspeh, ki nam bo omogočil, da homo traneje odbijali vse poskuse sovražnika, da bi nas zlomil. Toda še važnejša je za razvoj naše narodnoosvobodilne borbe politična stran teh uspehov. Ti uspehi prikazujejo, da je linija borbe, ki jo je nosila in branila OF, da je ta linija in ta borba postala stvar vsega slovenskega naroda, da je OF sama zgolj utelešenje narodnoosvobodilnih teženj slovenskega ljudstva. Če bi ne bilo tako, bi ne bili mogoči tako veliki rezultati zadnjih dveh, treh tednov, ne bi bilo mogoče doseči triumfa, kot smo ga dosegli.

Koledar

29.—30. 9. 1938 — Podpisan münchenski sporazum med Nemčijo, Italijo, Anglijo in Francijo.

26. 9. 1939 — Francija razpustila komunistične organizacije, potem pa so 9. 10. aretirali 35 komunističnih poslancev.

28. 9. — V Moskvi podpisana pogodba o razdelitvi Poljske med Nemčijo in ZSSR.

27. 9. 1940 — V Berlinu podpisan Trojni pakt med Nemčijo, Italijo in Japonsko.

26. 9. 1941 — Glavni štab NOPO dobil ime Vrhovni štab NOPOJ. V vseh pokrajinah (sedanje SR) ustanovljeni glavni štabi.

26. 9. — ZSSR priznala Francoski nacion. komite (De Gaulle).

27. 9. — V Siriji general Catroux razglasil njeno neodvisnost.

25. 9. 1942 — Zavzeto Jajce. — Kongres partizanskih zdravnikov.

27. 9. — Konferenca ameriškega odposlanca Wendela Wilkieja v Moskvi s Stalinom in Molotovim.

21. 9. 1943 — Formirana 16. muslimanska brigada 17. divizije.

22. 9. — Začetek sovražnikovega napada na sile NOVJ v Slovenskem Primorju, Istri, Hrvaškem Primorju, Gorskem Kotaru, Žumberku, Dolenjski in Notranjski (operacija »Wolkenbruch«).

25. 9. — Jeremenkove čete na vzhodni fronti zavzele Smolensk.

21. 9. 1944 — Vrhovni komandant NOV in POJ maršal Tito odpotoval v Moskvo, kjer je bil

sklenjen sporazum o skupnih operacijah sovjetskih čet in enot NOVJ.

25. 9. — Formirana 3. brigada 33. divizije NOVJ.

20. 9. — Velika Britanija odobrila, da se v Palestini formira židovska brigada, ki bo sodelovala s četami Združenih narodov.

22. 9. — Sovjetske čete vkorakale v Estonko.

25. 9. — Zavezniški neuspeh pri Arnhemu. Splošna mobilizacija Bolgarije za vojno proti Nemčiji.

27. 9. — Proklamacija generala Eisenhowerja Nemčiji, v kateri je rečeno, da bo v okupirani Nemčiji imenovana zavezniška vojaška vlada.

28. 9. — Začetek ofenzive Rdeče armade proti nemškim silam na Madžarskem.

Največ dela ima še komunalna komisija

Pretekli ponedeljek je bil v Kočevju sestanek odbora za pripravo proslave 20-letnice Kočevskega zbora. Na njem so posamezne komisije poročale o dosedanem delu in problemih. Ugotovljeno je bilo, da imata največ dela še komunalna komisija in komisija za pripravo razstave 10-letnega razvoja kočevske občine.

STATUT BO KMALU GOTOV

Na Kovinskem podjetju v Ribnici smo zvedeli, da bodo v kratkem pripravili osnutek statuta podjetja. Najkasneje v enem mesecu ga bodo dali v razpravo članom kolektiva.

Velemestna podoba malega mesta

Med skopskimi otroci

V kočevskem območju so organizacije Rdečega križa, društvo upokojencev in celo posamezniki mnogo prispevali za prizadete ob potresu v Skopju, zato jih v znak priznanja nekdljko seznanim z življenjem skopskih otrok v Ljubljani.

»Zavod za prosvetno-pedagoško službo Vič« je pozval pedagoge šol in nekaterih vzgojno-varstvenih ustanov, naj pomagamo pri vzgojno-varstvenem delu pri skopskih otrocih, ki začasno bivajo v 12 blokih Doma srednje gradbene šole. Tja so prispeli 30 VII. ob 4. uri. Sprva jih je bilo samo 86. Iz dneva v dan je število raslo in 15. VIII. jih je bilo v seznamu že 211.

Po kratkem sestanku vseh prispelelih pedagogov, ki je bil pod vodstvom tov. Miloševića, upravnika tega doma, sem zaskrbljeno stopila v sedmi blok, kjer je bila moja skupina z 28 otroci v starosti od 7. do 14. leta. S prijetnim razgovorom sem kmalu vzpostavila kontakt in si ustvarila sliko njihovih posebnosti in značilnosti. Že prvi dan sem začutila, da so izredno hitro navezali stike na nove slovenske vzgojitelje. To delno dokazuje tudi tale primer: Trinajstletna Nadica je neopazno odšla v trgovino, z bornim drobižem, ki ga je hranila za znamke, kupila bonbone ter mi jih s posebnim žarom v očeh izročila.

Že v začetku smo pri nekaterih zabeležili nedisciplino, slabe higienske privajenosti, negativen odnos do dela, pa tudi do tuje lastnine. V tej smeri naj bi torej potekalo naše vzgojno delo.

Polagoma smo se srečali tudi z uspehi. Že čez nekaj dni nam je uslužbenka kopališča med izročitvijo vstopnic izjavila: »Moram vam povedati. Ta skupina je postala disciplinirana; pride in odide v lepi vrsti!«

Po drugi strani opazamo izredno kolektivnost. V vsakodnevni pozitivni ali negativni domisli- cah nihče ne izda krivca. Makedonski vzgojitelj je bil po ključju navzoč nekemu takemu dogodku, a je zaman iskal in povpraševal po organizatorju. Celo njegova sinova, ki sta vseskozi v skupini, mu nista izdala.

Otroci se v domu dobro počutijo. Prvotna zbezanost in nema govornica začudenih oči, bojazen in strah jim je sedaj skoraj tuje. V zmanjšani obliki se pojavi le ob grmenju.

Vzgojitelj, s kopicco pisem in razglednic v rokah, vsekakor predstavlja najbolj privlačno točko. Pred dvema dnevoma je deklica prejela prvo sporočilo od doma, čeprav je sama od tu poslala že 8 pisem. Velika večina ima še žive starše in so bili za najhujše prikrajšani, nekateri pa še vedno žive v negotovosti. Eni kot drugi radi zahajajo v prostor, ki je odmerjen za prebiranje časopisov beograjske in skopske izdaje: Politika, Borba, Sport, Nova Makedonija, pa tudi ljubljansko Delo.

V lepem vremenu odhajajo v parke, na igrišča, v živalski vrt, najraje pa se zadržujejo na kopališču. Pedagoški vodja Pavel Ocep, ki nenehno skrbi za boljše počutje otrok, je organiziral tudi izlet na Bled in v Bohinj.

Posebno me je presenetilo njihovo navdušenje nad učenjem slovenskega jezika. V trenutku so našli svinčnik, papir, nekateri pa kar zvezke in nanje pisali posamezne besede. Pri kosilu so mi že nasmejani sproščeno zaželeli: »Dober tek!« Naše zanimanje za

Nadica je srečna in se skrivnostno smehlja, saj je po dolgem čakanju prejela prvo pismo od doma.

njihov jezik jim zelo ugaja; manjšim se zdi tako »inštruiranje« ravnanost imenitno.

V nedeljo, 25. VIII., so vse skupine priredile uspešen nastop v domu »Svobode« na Viču. Pester program je obsegal preko 30 točk: pevske, recitacijske in plesne. Zapeli so makedonske narodne in ciganske pesmi: »Liljano mome ubavo, Po pole odat argati, Saga-po, Kedin gepe daje le mori, Čaje šukarije, Romanoho« itd. Med recitacijami smo zasledili »Herojevo majko, Partizance«, največjo pozornost pa so vzbudile pesmi: »Skopje, Straoten den, Prepoznala ga je«, ki jih je prav za to priliko zložila skopska mati Mihajlovič Dragica. Vse tri govore o katastrofalnem mesecu juliju. Recitali sta jih njeni hčerki Vera in Nada. Šestnajst otrok je gostovalo tudi v Radio-televiziji v Ljubljani.

Priprave za proslavo v Kočevju

(V. P.) — Še slab mesec, pa bo praznik tu. Kar pohiteti moramo, da nas ne bo presenetil nepripravljenost. Po naši magistrali bo skozi Ornek potovalo mnogo gostov. Turistični dom na Grmadi že lepšajo, vaška šola na Velikih Poljanah lepša svojo zunanost in notranjost.

Tudi nekateri vaščani se zavdajo pomena tega praznika in bo-

In kaj je z njihovo obleko ter hrano? Skoraj vsak dan dopolnjujemo poletno in sedaj že jesensko garderobo. Težave so v tem, da velikokrat dobimo obleko ali čevlje, ki zaradi neprimerne velikosti ne ustrezajo. — Kuharice se potrudijo, da se v petih o-brokih dnevno čim bolj približajo tamkajšnji prehrani. V kuhinji pomagajo tudi makedonske študentke. »Pasulj, kruh in palačinke,« to je odgovor na vprašanje: »Kaj najraje jeste?«

Deževni dnevi napovedujejo začetek šolskega leta. Tudi nekateri otroci postajajo nemirni in sprašujejo, kako bo z njihovim šolanjem. Starši vse pogosteje prihajajo. Število 211 se je že močno zreduciralo. Ko nastopi čas odhoda, se med prisrčnim objemom in poljubom zablesti solza dveh: slovenskega vzgojitelja in odhajajočega otroka. Le še kratko zagotovilo: »Učiteljka, odmah ču ti pisati... in soba ostane prazna in tiha...«

Marija Turk

do svoje domove primerno očistili in uredili.

Le v Ortneku občinske stavbe, v kateri je gostišče, še niso začeli čistiti. Tam je veliko dela in treba se bo posvetovati, kam z raznim lesom in drugo navlakom, da bo stavba dobila primerno lice. Tudi bivšo kovačijo bo treba urediti. Nujno je razsvetliti priključke na asfaltno cesto in to brez odlašanja, da preprečimo eventualne nesreče med odcepom v krajski drevored in odcepom preko železniške proge.

Težave z učbeniki

Že dolgo je od tedaj, kar smo začeli uveljavljati reformo osnovne šole in se je učni načrt že kolikor toliko ustalil, vendar se pri tem še do danes ni ustalilo izdajanje učbenikov. Tako se nekateri učbeniki menjavajo vsako leto. S tako nesmotnim izdajanjem ostajajo po knjigarnah neprodane učne knjige, ki so bile še pred enim letom dobre, sedaj pa kar naenkrat niso. Teh učbenikov tudi ne smejo prodajati. Tako je letos ostalo v kočevski knjigarni učbenikov za 200.000 din, katerih ne smejo prodajati. To je samo v majhni kočevski knjigarni, kaj šele po večjih v Sloveniji!

Po drugi strani pa je tudi mnogo učbenikov, ki sploh ne izidejo pred pričetkom šolskega leta. Tako do sedaj še niso pri DZS izšle naslednje učne knjige: prvo berilo, kemija za osmi razred, francoska vadnica za osmi razred, zgodovina za 6. razred, zgodovina za 7. razred ter priročnik za spoznavanje družbe za 4. razred.

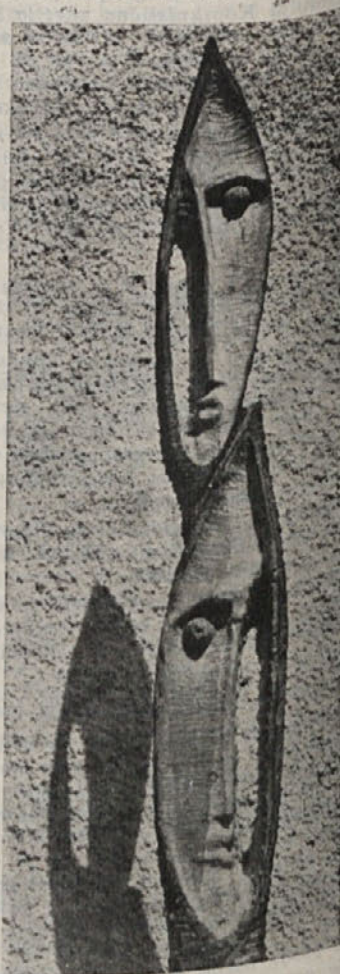
Tudi za gimnazijo ni dobili naslednjih učbenikov: Grad: Francoska vadnica I. ter II. del, Sivec: Latinska vadnica I, ter Križanič: Aritmetika, algebra in analiza I.

Državna založba Slovenije je dala za te učbenike obrazložitve, da so dobili nekatere rokopise šele v maju in zato ni-

so mogle tiskarne pravočasno pripraviti vseh knjig. Vendar bo večina knjig izšla še tako zgodaj, da bo mogoče redno delo. Toda, kot so nam povedali v kočevski knjigarni, tega ne verjamejo. Za tako zakasnitev učbenikov je kriv verjetno tudi Zavod za prosveto SRS, ki ni pravočasno odobril obvezne učbenike.

Pri Mladinski knjigi morajo iziti še naslednje šolske knjige: za 4. razred Spoznavajmo slovenski jezik, za 5. razred učbenik pod istim naslovom, Srbohrvatsko berilo za 6. razred (knjiga že dokončno razprodana in ne bo verjetno ponatisa), Slovenska jezikovna vadnica 7. raz., Zemljepis za 7. razred, Nauk o človeku, Slovenska jezikovna vadnica za 8. razred ter Svetovna književnost II. del.

Prav tako pa ni tudi tesnega sodelovanja med kočevsko knjigarno in šolami, ki jim ne sporočajo točnega števila učencev, ki bi se naročili na učbenike. Večkrat se zgodi, da knjigarna naroči manjše število šolskih knjig, kot bi jih sicer, če bi imela s šol točne podatke. Med tem časom pa so učbeniki že razprodani in jih ni moč več dobiti. O tem bi se morali resno pogovoriti in če ne drugače, spregovoriti tudi na sejah prosvetnih delavcev kakšno besedo.

Stane Jarm: VDOVI
Foto I. Brudar

Rinža poplavlila

Pretekli ponedeljek je narasla Rinža preplavila bregove. Narasčati je začela okoli polnoči od nedelje na ponedeljek in hitro narasčala vse do 11. ure v ponedeljek. Preplavila je vrtove ob Rinži in vdrla celo v nekatera stanovanja. V skladišču non stop trgovine v Kočevju je bilo 75 cm vode. Na pomoč je prišel gasilski avtomobil in jo začel črpati. V podjetju INKOP so imeli zaradi poplave stalno dežurno službo, ker bi naraščanje vode lahko ogrozilo nekatere njihove prostore. Podobno je bilo tudi v podjetju ITAS. Rioža je preplavila še tržnico (in odnesla priložnostnim prodajalcem nekaj lubenic, ostale pa so lastniki polovili z deskami in obuti v ribiške škornje ter jih spravljali na varno), stadion, odbojkarsko igrišče, prostor od Bračičeve šole pa skoro do hotela Pugled in drugod. Učenci Bračičeve šole so v šolo bredli, učitelje pa so vozili preko poplavljenega področja z vozički.

prebivalci Kočevja pravijo, da take poplave ni bilo vse od leta 1936. Tisto leto (ali morda leto prej oziroma kasneje, točno se niso spomnili) je bila poplava celo večja. Voda je tekla preko današnjega stadiona kar naravnost mimo sedanjega hotela Pugled proti novim zapornicam. Šole so bile takrat zaprte kar 3 dni.

Voda je zaradi deževja močno narasla tudi v ribniški občini, predvsem na dolnjevaškem polju, ki je bilo skoro vse pod vodo. Tako je bila cesta proti Lipovcu kar nekaj dni poplavljen, kar se že precej dolgo ni zgodilo. Poplava je napravila veliko škodo na njivah, močno pa ovira tudi gradnjo ceste, ker so tla vsa razmočena.

Na vrsti je Sajovčeva hiša

V četrtek so pričeli podirati Sajovčevo hišo nasproti spomenika v Kočevju. Razdrli so ostrešje, v petek pa so pričeli rušiti zidove. V okviru urejevanja mesta za proslavo Kočevskega zobra je bilo treba namreč porušiti tudi to staro stavbo, ker ovira razgled na prometnem križišču. Na mestu, kjer je stala hiša, bodo uredili ploščad. Stanovalci so se nekaj dni pred tem preselili v ekonomski blok ob Tomšičevi cesti.

Nova cesta gre skozi Velike Lašče, vendar so staro vozišče močno razširili in ovinke odstranili. Asfaltirali so tudi središče vasi, v domu Partizana pa bodo uredili bufet

Osilniški drobiž

(-ip) — Osilničani so že vajeni mednarodnih tekmovanj. Tako je šel 30. avgusta avtomobilski rally Liège—Sofija—Liège zopet skozi Osilnico. Tokrat je šlo brez nezdod, a skozi kraj je šlo le 24 avtomobilistov. Največ je bilo belgijskih avtomobilistov, pa tudi Angleži in Francozi so bili močno zastopani.

Cestarji so krepko pljunili v roke in jarki ob cestah so že vsi pripravljeni na jesensko deževje. Grmovje ob cestah, ki se je precej razraslo, so tudi pričeli čistiti in s tem bodo precej pripomogli, da bo cesta bolj pregledna.

Ko smo že pri avtomobilih, naj omenim, da ima Osilnica letos odlične avtobusne zveze s Kočevjem, Ljubljano, Delnicami (Reka, Zagreb), Čabrom in Gerovom. Dnevno pride v Osilnico 13 avtobusov.

Krompir in koruza sta precej dobro obrodila in mnogi bodo kmalu pospravili krompir. Saj ni čudno, ko pa grozi tem pridelkom, da jih bo uničila divjad, posebno divji prašiči, pa tudi medvedu niso nobena redkost. Pred kratkim so v Bosljivi loki ubili mladega divjega prašiča, ki se je prišel posladkat na polje.

S kolesom ga je podrl

8. septembra okrog 11. ure je še Jože Divjak (76) iz Gorenje vasi 7 po cesti skrajno po desni strani. Za njim je pripeljal kolesar Vinko Arko iz Brež 9. Ker je deževalo, je imel dežnik tako naprej, da pred seboj ni skoraj nič videl. Tako se je zaletel v Divjaka, ga prevrnil, potem pa ustavil in mu pomagal na noge. Dal mu je tudi podatke o sebi (vendar napačne), potem pa odpeljal. Divjak je dobil težje telesne poškodbe, Arka pa so organi TNZ po daljšem iskanju vendarle našli.

Obstrelil se je

V četrtek, 5. septembra, se ju v Prigorici zgodila težja nesreča. Deček Drago Kozina je nekje dobil raketno pištolo in naboj zanjo. Med igro pa se mu je pištola sprožila v trebuh. Težko poškodovanega so takoj prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer je še sedaj v kritičnem stanju.

Stane Sever

(Nadaljevanje s 4. strani)

v filmu, pa tudi ostati mislim v gledališču... Kje je težje igrati? Gledališče smatram za primarno umetnost. Dober film pa je tudi težko napraviti. Delo pri filmu je mučno, ker igralce nima neposrednega stika s publiko...

— Koliko likov ste doslej ustvarili?

— Okrog tri sto. Najraje imam tisto vlogo, ki jo trenutno igram, tako se vživim vanjo.

— O nocojšnji predstavi?

— Kontakt s publiko je bil zelo živ. Za igralce je pomembna osvežite publike, namreč gostovanja v drugih gledališčih, kjer vidijo popolnoma nove ljudi. Standardna publika v domačih gledališčih jih namreč že gleda z določeno dozo snobizma...

F. Grivec

piš e j o ž e k

Dragi stric urednik!

Počitnice so končane, začel se je pouk ali kakor pravimo učeno, začelo se je izobraževanje. Ker sem pa kljub raznim šolskim reformam, novim učbenikom, raznim založniškim trikom, da bo zmanjkalo zvezkov, ostal živ, ti danes, dragi stric, pišem samo o izobraževanju. Immo namreč več vrst izobraževanja, kakor n. pr. izobraževanje odraslih, izobraževanje manj odraslih in izobraževanje nič odraslih. Naš ata pravi, da je za njega sedaj najbolj važno izobraževanje odraslih. Ata namreč trdi, da so taka izobraževanja zelo zanimiva, ker na koncu predavanja poslušalci in predavatelji ne vedo, za kaj je sploh šlo, ker je po navadi v celournem predavanju le prav malo slovenskih besed, ostalo so pa tujke. Uporaba tujk v raznih predavanjih je zelo dobra za predavatelja, ker lahko govori kar hoče in mu tudi ni treba ničesar pojasnjevati, ker ga tako nihče ne razume, da bi lahko sploh kaj vprašal. Malo težje je seveda za poslušalce. Naš ata pa pravi, da je sedaj na takih predavanjih že bolje, ker se je navadil, da dobro ogleduje govornika in pazi, kadar se govornik drži resno, se tudi naš ata, kadar se pa govornik nasmeje, se zasmee tudi on in s tem dokaže, da dobro zasleduje predavanje. Naša mama pa trdi, da je naš ata od teh predavanj že na pol nor, da še ponoči žveka o raznih komplikacijah in vibracijah. Mama namreč meni, da če bodo našega ata še

naprej futrali s takimi težkimi besedami, bo čisto ponorel. In kaj bomo potem z njim, saj še sedaj ni skoraj za nobeno rabo (mamina ugotovitev!).

Dragi stric urednik, kakor vidiš, je to izobraževanje za odrasle zelo zanimivo in komaj čakam, da bom odrasel in se bom potem lahko izobraževal tako kot odrasli. Tako te pa lepo pozdravlja sedaj še nič odrasli in nič izobraženi Jožek

Velike Poljane

(V. P.) — Kdor hitro da, dvakrat da! Tak je slovenski pregovor in res je tako.

Na zadnjem zboru so volivci Velikih Poljan in okoliških vasi sprejeli sklep o krajevnem samopriskevku v lesu in denarju za dokončno adaptacijo vaškega pokopališča. Vendar je doslej slab odziv.

Jesen je tu in z njo tudi poslabšano in nestanovitno vreme. Zato pohitite z oddajo lesa, da bo pokopališče še pred zimo končano.

Petindvajset Kočevjarjev v Benetkah

Že v naslednji številki Novic boste lahko pričeli brati serijo treh reportaž pod skupnim imenom »Petindvajset Kočevjarjev v Benetkah (da o Trstu niti ne govorimo)«. V nedeljo in ponedeljek je namreč Stanovanjska skupnost Kočevje-mesto organizirala izlet za svoje člane (in nekatere druge) v Benetke in Trst. Zgodaj zjutraj smo se naložili na Kompasov avtobus, ki ga je upravljal šofer Slavko, in potem, ko smo nekje sredi mesta naložili še vodiča, smo se odpravili skozi deževno jutro proti meji. Nič kaj zadovoljni nismo bili z vremenom in marsikdo je z grenkobo v srcu pomislil: »Če bo to edina mokrota na tej naši poti, bo prekleto slabo!« (Kajpak boste

lahko spoznali, da dež vseeno ni bila edina mokrota, kar nam je vsem vrnilo zaupanje v življenje!).

Na naši poti smo si ogledali veličasten spomenik padlim italijanskim vojakom v prvi svetovni vojni v Redipugli (blizu Doberdoba), notranjost gostilne v Porto Groaro (kar dvakrat), Benetke ter napravili načrt za ogled Padove in ga ne uresničili, poslušali zgodovino Tagliamenta in sploh severne Italije, si ogledali Charlotin grad v Trstu (ter se seznanili z njegovo zgodovino) in nazadnje prekrizarili Trst. O vsem tem boste lahko obširneje brali v naslednjih številkah, razen tega pa še marsikaj drugega, kar vas bo vsekakor zanimalo...

ta teden za vas

KOČEVJE

Poročili so se: Šepce Ignac, delavec iz Stare cerkve 28, star 23 let in Bojnec Angelca, delavka iz Konca vasi 14, stara 19 let; Golob Konrad, kovinostrugar iz Kočevja, Trata 19, star 20 let in Kovačič Ana, tkalka iz Koblarjev 37, stara 18 let.

V Ljubljani sta se poročila: Koman Karel, avtoličar iz Kočevja, Prešernova 9, star 25 let in Kotar Danica, delavka iz Dolge vasi 31, stara 32 let.

Rodila je: Troha Marta, gospodinja iz Starega loga 19 — dečka.

V Ljubljani sta rodili: Levstek Ana, gospodinja iz Dolge vasi 61 — dečka; Turk Katarina, gospodinja iz Borovca 8 — deklco.

V novomeški bolnišnici je umrla Komac Marija, gospodinja iz Kočevja, Rudnik 36, stara 52 let.

Pri prejšnjih obvestilih se je vrnila napaka pri »umrlih«, kjer je pomotoma napisano, da je umrla Kralj Andreja; pravilno KRALJ, roj. Perko Antonija iz Lipe 7.

DOLENJA VAS

Rodila je Lovšin Pavla, gospodinja iz Prigorice 100 — deklco.

PREDGRAD

Rodila je Hudorovac Marija, delavka iz Brezovice — dečka. Umrla je Lukanič Ana, osebna upokojenka iz Pake 3, stara 80 let.

DOBREPOLJE

Rodila je Sever Terezija, gospodinja iz Bruhanje vasi 22 — deklco.

Umrla sta: Maslo Jože, komandir postaje LM Dobrepolje, star 38 let. Kožar Anton, upokojenec iz Vidma 59, star 81 let.

LOŠKI POTOK

Rodila je Levstek Frančiška, gospodinja iz Travnika 11 — deklco.

Poročili so se: Kordiš Karol, mizarški pomočnik iz Retij 126 — 22 let in Burič Božica, delavka iz Štrbcev — 24 let. Hace Ivan, kurjač iz Travnika 59 — 28 let in Kordiš Pavla, delavka iz Retij 35 — 23 let.

ČESTITKA

Ljubljani in skrbni mami in dobremu atu ter bratu Vinku pošilja v daljno Argentino prisrčne pozdrave hvaležna hčerka in sestra Angela z možem. Marko, Irena in teta Anika.

PRODAM

Prodam dobro ohranjeno motorno kolo NSU Max 1956. Naslov pri upravi Novic pod »Takoj«.

PRODAM

Prodam dobro ohranjen črn moped Colibri. — Naslov pri upravi Novic.

PRODAM

Prodam Opel Record 1943-44. Gorenja vas 6 pri Ribnici.

PRODAM

Generalno popravljen moped Colibri Puch roller 125 ccm in novo harmoniko prodam. Plačajte z gotovino ali čekom. Poje Alojz, Mlaka 3 pri Kočevju.

IZGUBLJENO

Od Kočevja do Rajndola sem izgubil gumirane hlače in motorno pumpo. Najditelja prosim, da mi izgubljeno proti nagradi vrne. Kromar Štefan, Kočevje, Podgorška 3.

ZATEKEL SE JE

pes, ki sliši na ime Gronko. Najditelja prosim, naj ga proti nagradi odda v Rožni ulici 24 v Kočevju.

V BLAG SPOMIN

prve obletnice, odkar nas je zapustil naš nadvse ljubljani mož, oče in brat **FRANC MERHAR** iz Rakitnice, ki je umrl 16. septembra 1962

Eno leto je minilo, odkar te več med nami ni. Zalostna so naša srca, solze nam zalivajo oči.

Hladna zemlja tebe krije srce ljubeče več ne bije. Spomin na tebe pa živi in živel bo do konca naših dni.

Zalujoči ostali: žena Marija, hčerke, brat Jože in sestre: Frančiška, Marija, Korlina in Ivana. Hibbing, Minnesota, Amerika.

Filmi, ki jih bomo gledali

VRTOGLAVICA

Ameriški barvni film »Vrtoglavica« je napeta kriminalna zrcalna režiserja Alfreda Hitchcocka. Tudi v tem delu je ostal Hitchcock zvest samemu sebi; ustvaril je napeto, včasih kar grozljivo pripoved, polno ugank in skrivnosti. Vsebinska je nenavadna; policijski častnik John je bil začasno upokojen, ker je v eni izmed svojih nalog obolevel za vrtoglavo. Prijatelj Elster pa mu je med tem časom naložil na videz lahko nalogo, da zasleduje njegovo ženo Madeleine, ki se je že dlje časa čudno vedla. John je sprva nalogo ocenil za malenkostno, toda nenavadno vodenje lepe ženske ga je kmalu začelo tako zanimati, da se je za stvar vse preveč ogrel. Lepega dne, ko se je z Madeleine že pobilje seznanil in zaljublil do ušes, je ženska naredila samomor. John se je zdaj znašel v pravi kaši: nikakor ni mogel razvozlati skrivnosti okoli Elsterjeve žene, še manj pa nagibov, ki so jo vodili v tragično smrt. Šele njegova vztrajnost mu je razkrila, da je

Obvestilo

DELAVSKA UNIVERZA V RIBNICI bo v izobraževalni sezoni 1963/64 razen različnih seminarjev organizirala še:

- tečaj slovenskega jezika,
- tečaj nemškega jezika,
- začetni knjigovodski tečaj,
- šolo za odrasle (5. in 6. razred ter 7. in 8. razred osnovne šole).

Tečajji se bodo pričeli 1. oktobra 1963.

Uprava DU

POTROŠNIKI POZOR!

KMETIJSKO GOZDARSKO POSESTVO KOČEVJE nudi gospodarskim organizacijam, sindikatom in ostalim potrošnikom kvaliteten krompir lastne proizvodnje, po konkurenčnih cenah. Za informacije in naročila se obračajte na **prodajalno KZ — Kočevje**, ki se s 1. X. 1963 združi s KGP Kočevje.

Izkoristite ugodno priliko in se pravočasno oskrbite z ozimnico.

KINO

KOČEVJE: od 13. do 15. septembra ameriški barvni film »Pustolovščine Huckleberry Finna«, 15. septembra matineja italijanskega filma »Nenavadni svet«, 16. in 17. septembra ameriški film »Divji veter«, 18. in 19. septembra ameriški barvni film »Obračun pri O. K. Koralu«, od 20. do 22. septembra ameriški barvni film »Vrnitev v mesto Peyton«.

RUDNIK: 14. in 15. septembra ameriški barvni film »Vrtoglavica«, 18. in 19. septembra švedski film »Žene čakajo«, 21. in 22. septembra ameriški barvni film »Sever-severozapad«.

RIBNICA: 14. in 15. septembra jugoslovanski barvni film »Dežela petih kontinentov«, 21. in 22. septembra jugoslovanski film »Peščeni grad«.

bil ves čas žrtev podle prevare. Sicer pa, vsebine vam ne bomo pripovedovali do konca, ker bi vas tako pripravili ob užitek, ki ga nudi to odlično Hitchcockovo delo. V glavnih vlogah nastopata James Stewart in Kim Novak. Film bo na sporedu v kinu Rudnik 14. in 15. septembra.

NJENO ŽIVLJENJE

Med filmska dela, povzeta po svetovno znanem romanu, sodi tudi francoski barvni film »Njeno življenje«. Roman Guya de Maupassanta domala vsi poznamo: pretresljivo tragično zgodbo o usodi v zakonu, ki ljubi svojega moža in ji le-ta ne vrača ljubezni, njena nemoč, da bi ohranila deklishe sanje pred trdoto in neizprosno življenja, navdušuje že desetletja številne bralce. Režiser Alexander Astruc je v filmu mojstrsko orisal okoli 18. stoletja in dodal pusto in enolično lepoto bretonjske pokrajine sivemu, utrujajočemu življenju glavnih junakov. Glavni vlogi tolmačita Maria Schell in Christian Marquand. Film »Njeno življenje« bo na sporedu v Predgradu 14. in 15. septembra.

VELIKE LAŠČE: 14. in 15. septembra ameriški barvni film »Obtožujem«, 21. in 22. septembra francoski film »Nedolžna dekleta«.

SODRAŽICA: 14. in 15. septembra ameriški barvni film »Ljubzen popoldne«, 21. in 22. septembra ameriški film »Mladi levi«.

LOŠKI POTOK: 15. septembra jugoslovanski film »Čudno deklet«, 22. septembra nemški film »Slučaj inšpektorja Sehierdinga«.

DOBREPOLJE: 14. in 15. septembra nemški film »Tisoč oči dr. Mabuzeja«, 18. septembra švedski film »Pouk o ljubezni«, 21. in 22. septembra ameriški barvni film »Žena v preizkušnji«.

PONIKVE: 19. septembra švedski film »Pouk o ljubezni«.

BROD NA KOLPI: 14. in 15. septembra francoski barvni film »Taksi in prikolica«, 21. in 22. septembra ameriški barvni film »Osamljeni maščevalec«.

PREDGRAD: 14. in 15. septembra francoski barvni film »Njeno življenje«, 21. in 22. septembra angleški film »Podaj roko hudiču«.

OSILNICA: 15. septembra švedski film »Pouk o ljubezni«.

OBRAČUN PRI OK KORALU

Spor med sosedoma Čampa in Prebil v Žimaricah že dlje časa traja, 9. septembra pa je prišlo do odkritega obračuna. Soseda sta bila na njivah in kmalu se je razvnel besedni dvoboj, ki ga je povzročil Čampa. Le-ta je psoval Prebila, končno pa pograbil vile in mu dejal, naj pride k njemu, če si upa. Prebil-Abi je res šel tja, Čampa ga je odrinil z vilami, nasprotnik pa mu jih je iztrgal iz rok in Čampo udaril po nogi in jo zlomil, nato pa še ženi roko. Čampova hči je poklicala milico. Prebil je izkopal jamo, v katero bo zakopal njenega očeta (seveda je bila jama skopana že dva meseca prej v čisto druge namene!).